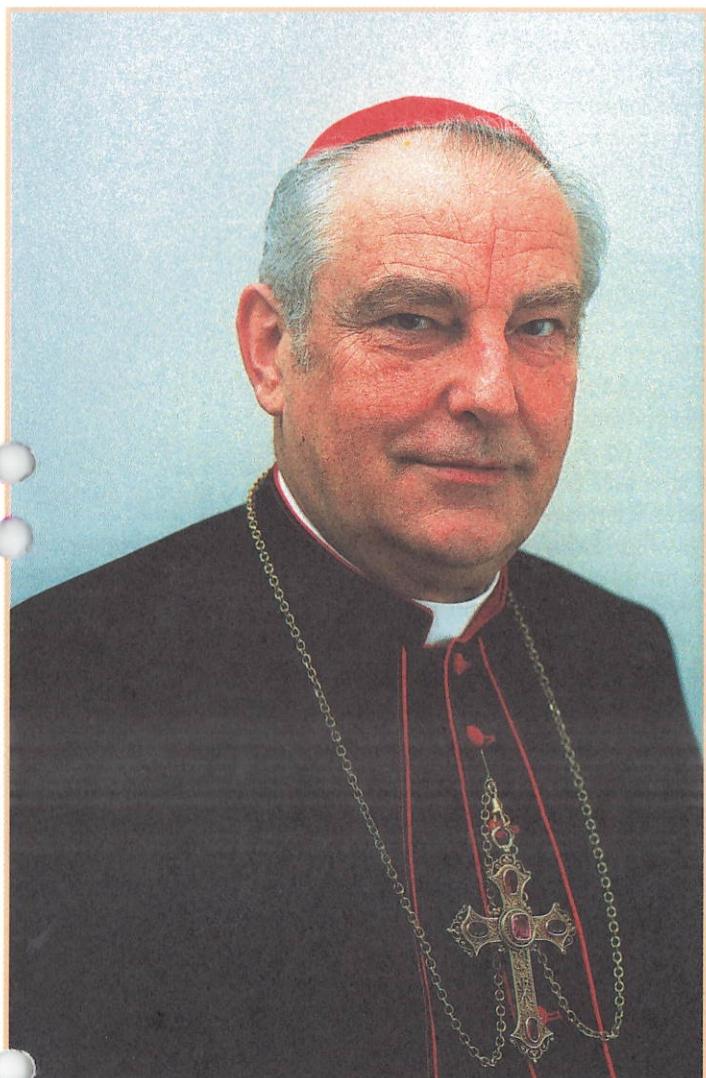

Pokoj a dobro

Ročník 3 Číslo 3-4 9/2001 Katolícky časopis farnosti Markušovce, filiálka Teplička a Lieskovany

Zenon Kardinál Grocholewski
prefekt Kongregácie pre katolícku výchovu
(minister školstva Katolíckej cirkvi, Vatikán)

Kardinál Grocholewski daroval túto fotografiu Dr. Jánovi Dudovi s nasledujúcim venovaním:

M. Rev. Ján Dudov
zoufalejšine e cardo
benesigroce
+ Preberi Card. Grocholowski
20. VIII. 2001

Preklad:

Jánovi Dudovi s osobitným a srdečným požehnaním
+ Zenon Kard. Grocholewski
20. 8. 2001

Najlepšou školou je život sám. Nie, nejde tu o podceňovanie školského systému, ale je to konštatovanie, ktoré potvrdí každý ľudský život. Všetci vieme, že naše obohacovanie sa poznaním nekončí skončením školy, ale to trvá celý život. Získané poznatky utvárajú našu osobnosť. Rozpoviem vám príbeh človeka, ktorý sa zamýšľal nad tým, čo všetko ovplyvnilo jeho život.

Narodil som sa v 20. storočí. Moderný počítačový vek robí ľudský život oveľa jednoduchším. To či je to výhra, zatial posúdiť neviem. Chcem sa pripraviť na plnohodnotný život. Svet, čo mi ponúka?

Pripravený na život

Všetko, čo budem k životu potrebovať, musím získať. Myšlím si, že ma ovplyvní každé stretnutie s novou vecou alebo vzťah, ktorý prežijem. Keď som bol dieťaťom, môj život závisel od rodičov. Boli mojimi prvými učiteľmi. Sú nenahraditeľní, pretože ich konanie ma veľmi poznáčilo, lepšie povedané, stalo sa nepísaným zákonom. Podľa neho teraz všetko porovnávam a hodnotím, aj keď si to neuvedomujem. Ďalšou zastávkou pri procese poznania boli ľudia mne najbližší. Priatelia, rodina, učitelia, kňaz, celé prostredie, v ktorom vyrastám.

Veľmi sme si chceli byť s kamarátmi podobní. Každý z nás chcel zapadnúť, a tak robil to, čo robila väčšina. Rástla v nás túžba vyrovnať sa tomu druhému. V škole som počúval názory svojich učiteľov. Dnes viem, že utvárali aj tie moje. To, čo som si všímal, neboli len názory a učivo, ktoré mi predkladali, ale aj ich život a správanie.

Pre každé dieťa je kňaz zaujímanou bytosťou zahalenou rúškom tajomstva. Osobnosť kňaza som vnímal naozaj od najútlejšieho veku. Vo svojej detskej predstave som si tak ľahšie predstavil Boha ako tajomnú bytosť, ktorú mi tento človek neustále sprítomňuje. Okrem vedomostí z náboženstva ma naučil rozlišovať medzi posvätným a svetským. S jeho pomocou a s úprimným detským srdcom som tomu rozumel až podivuhodne dobre. To bolo dôležité pre môj budúci náboženský život.

Prostredie, v ktorom som vyrastal, bolo plné informácií. Bombardovali ma z každej strany. Obrovský vplyv mala televízia. Niekedy som mal pocit, že mi diktuje, čo mám robiť, ako sa mám správať a obliekať. Je to smiešne, ale počas strednej školy tak robila väčšina z nás. Potom nastal čas, kedy som sa chcel osamostatniť. Byť sám sebou, venovať sa vlastným záujmom. Chcel som mať vlastný štýl života podložený svojimi charakterovými a povahovými vlastnosťami. No len čo som „začal“ žiť, zistil som, že moja minulosť ma bude neustále sprevádzdať. Vynárajú sa mi nadobudnuté vedomosti, určité modely správania a môj prejav je silno poznáčený niekdajšou rodinnou situáciou. Aký je teda výsledok? Dnes som dospelý človek „poskladaný“ z úlomkov detskosti. Je veľmi dôležité, v akom prostredí naše deti vyrastajú a akí ľudia sa venujú ich výchove. Nebudme preto ľahostajní a dbajme, aby sa im dostało primeranej pozornosti. Zamyslime sa nad tým spoločne v tomto čísle nášho časopisu.

Cyril Hamrák

OBRAZ STIGMATIZÁCIE

Veľmi ma potešilo, keď som sa dozvedel, že nás farský časopis bude mať názov "Pokoj a dobro". Je to totiž tiež františkánsky pozdrav. Život sv. Františka z Assisi ma veľmi oslovil.

17. septembra slávia všetky františkánske rehole sviatok nie pre každého kresťana dosť známy, a to Stigmatizáciu sv. Františka. Obraz, ktorý znázorňuje túto udalosť, máme aj v našom kostole. Je z roku 1923, visí v zádu v ľavej lodi chrámu. Sv. František je na ňom znázornený bez jeho typickej brady, preto si ho niektorí mylia so sv. Antonom.

Priblížme si tento obraz bližšie. Čo je vlastne stigmatizácia? *Stigmata* - s týmto pojmom sa nesvetávame často. Je to vtlačenie Kristových svätých rán do tela svätcu. Svoje rany sv. František úzkostlivo skrýval. Jeho spolubratia uvideli stigmata (s výnimkou 2-3 osôb) až na svätcovom pohrebe. Medzi nimi bol aj Tomáš z Celana, autor jeho pr-

vého životopisu, ktorý o stigmatizácii sv. Františka píše takto: „Dva roky pred smrťou (sv. Bo-

Modlitba sv. Františka, ktorú sa modlieval v čase svojho obrátenia:

Najvyšší, slavný Bože,
osvieť temnotu môjho
srdca
a daj mi pravú vieri,
pevnú naděj,
dokonálu lásku,
hibokú pokoru,
rozum a poznanie,
aby som zachoval Tvoje
prikazanie.
Amen.

a nohami vedľa seba. Dve krídla mal nad hlavou, dve rozprené na let a dve zahaľovali telo. Keď svätec zbadal zjavenie, bol plný údivu a nemohol si vysvetliť, čo by to mohlo znamenať. Prenikla ho veľká blaženosť a zmocnila sa ho ešte väčšia radosť, keď spozoroval milostiplný pohľad Krista, ktorý bol neopísateľne krásny. Ale jeho ukrižovanie a bolest napĺňali sv. Františka hrôzu. Bol zároveň smutný aj radostný. Plný nepokoja sa snažil pochopíť najhlbší zmysel tohto zjavenia. Zatiaľ, čo rozumovo

bok bol akoby prebodenutý k nemohol stále preniknúť do zmyslu zjavenia a jeho úžasnosť mu zamestnávali srdce, niekedy tieklo toľko krvi, že prezačali sa na jeho rukách a nohách objavovať stopy po klincoch, ako videl na ukrižovanom mužovi. Takisto aj pravý

Obraz z kostola v Markušovciach

Učiteľ náboženstva

Od učiteľa katolíckej školy i od učiteľa akejkoľvek inej školy treba odlišiť učiteľa katolíckeho náboženstva. Katolícka cirkev považuje vyučovanie katolíckeho náboženstva za ohlasovanie božieho slova v mene cirkvi. V tejto oblasti sa Katolícka cirkev cíti výlučne kompetentnou. Preto učiteľ katolíckej školy nepotrebuje nijaké osobitné povolenie od príslušnej cirkevnej autority, stačí ak sa cirkevná autorita presvedčí, že sa učiteľ vyznačuje správnou náukou a bezúhonnosťou života (kán. 803), ale učiteľ katolíckeho náboženstva, či už vyučuje na katolíckej alebo innej škole, potrebuje na vykonávanie svojho povolania písomné povolenie diecézneho biskupa. Toto povolenie sa nazýva „kánonickou misiou“. Bez kánonickej misie nikto nemôže v mene cirkvi vyučovať katolícke náboženstvo.

naventúra píše presnejšie – „jedno ráno okolo sviatku Povýšenia sv. kríža, 14.9. 1224“), keď bdel sv. František v pustovni Alverna, mal videnie – videl nad sebou muža v podobe Serafína so šiestimi krídlami, ktorý visel na kríži s rozpätými rukami

bok bol akoby prebodenutý k piou. Z rany v pravom boku, tak ako aj z ostatných, mu potom niekedy tieklo toľko krvi, že prezačila až jeho habit i nohavice.“

Text a foto:
Peter Lazor

Archanjel Michal

Archanjel Michal na hlavnom oltári v markušovskom kostole

V jednu chladnú noc,
keď zlo malo svoju moc,
hlasno odbija zvon
a každý sa bál vyjsť von.

Ked stichol všetok zhon,
do ulíc vstúpil on,
V bielem rúchu odetyl,
siahajúcim až po páty.

Kráčal bahnom
ľudskych lží,
a snád mu záleží
na tom, čo bude
v dnešnú noc,
snád prišiel svetu
na pomoc.

Hviezdy Boží
rozkaz dostali,
pod nohy mu padali.
No žiara nad jeho hlavou,
jedlná svietila tmou.

Každý slabý zrazu
sa skryl,
keď diabol z hlbín
vystúpil,
s ohňom blížiacim
a so zbraňou našich vln.

Ranu falši,
a všetkých našich lží
diabol sám vypálil
a svet tmou zahali.

V tom mocné kridla
rozprestrel
Boží posol Michael
a svetom letela
žiara archanjela.

Zrazu neviem, kto som,
dobro bojuje so zlom,
Ku komu podistí mam,
kto je môj pravý Pán?

Archanjel zvíťazil,
diabla tak porazil.
Jeho kridla zastreli svet
a na zemi ho už niet.

No Božiu lásku
tu zanechal,
a tak príležitosť
nám dal.

Učme sa teda
s Bohom žiť
a on nás raz príde
vykúpiť.

Miroslava Janíčková,
Markušovce

LÁSKA K NEPRIATEĽOM

„Ale vám, ktorí ma počúvate, hovorím: Milujte svojich nepriateľov, robte dobre tým, čo vás nenávidia!“

(Lk 6,27)

Ked' máš dobrú náladu, všetko vidíš v novom svetle. Si štedrý, milý a rád odpúšťaš. Podobne konajú i ľudia okolo teba a ty skoro zistíš, že žiješ vo svete plnom lásky.

Teraz si pripomeň situáciu, ked' si mal zlú náladu: Všetko ťa znervózňovalo, bol si podozrievavý, zlý a rozpoltený. Ľudia reagovali na tvoje správanie podobne, dostał si sa do sveta nepriateľského tvojim myšlienkam a citom. Ako môžeš vytvárať svet šťastný, plný pokoja a lásky? Tým, že sa naučíš jednoduchému, ale nezvyčajnému ľažkému umeniu správne vidieť skutočnosť. Môžeš sa to naučiť takto:

Ked' ťa niekto vyprovokuje k hnev, vtedy neposudzuj jeho, ale skúmaj seba samého. Namiesto otázky: „Akú chybú urobil ten človek?“, polož si otázku: „Akú prav-

du o mne samom odkrýva moje rozčúlenie?“ A vyslov bolestnú, ale oslobodzujúcu pravdu: „Príčina môjho rozčúlenia nie je v tej osobe, ale vo mne samom.“ Potom začni hľadať tú príčinu. Možno je ňou skutočnosť, že ty sám tiež máš nedostatky, ktoré ti prekážajú na inom človeku. Hľadaj teda

Nemôžeš zmeniť správanie niekoho, ked' sa dás unášať hnevom. Hnev ti zatemní rozum a tvoje konanie neprinesie účinok.

jeho chyby vo vlastnom srdci a tvoja bolesť sa premení na vďačnosť, že správanie iného ti pomohlo lepšie spoznať seba samého.

Možno, že česia slová a činy ťa dráždia preto, že obracajú pozornosť na niečo v tvojom živote, čo si v zatvrdlosti nechceš priznať.

Niekto ťa dráždi aj preto, lebo jeho štýl

života sa nezhoduje s tvojimi očakávaniami. Tie sú možno oprávnené, najmä ak je to osoba nespravodlivá, zlá, ale vtedy prestaň na ňu myslieť. Predsa nemôžeš zmeniť správanie niekoho, ked' sa dás unášať hnevom. Hnev ti zatemní rozum a tvoje konanie neprinesie účinok.

Vo väčšine prípadov nemáš oprávnenie žiadať, aby druhá osoba postupovala podľa tvojich očakávaní. Ked' sa hlbšie zamyslíš nad touto pravdou, prestaneš sa rozčulovali.

Ber zretel' aj na pôvod, životnú skúsenosť a častý nedostatok sebauvedomenia toho druhého. To všetko vplýva na jeho správanie. Kto si to vyjadril tak, že všetko pochopiť znamená všetko odpustiť. Ak naozaj pochopíš túto osobu, zbadáš v nej skôr úbožiaka, čo potrebuje pomoc, a nie človeka, ktorý si zaslhuje pokarhanie a trest. V tej chvíli tvoja nervozita ustúpi. V srdci ti vzklíči láska, ktorou zahrnieš túto osobu a ona zasa odpovie na tvoju lásku svojou láskou. Nájdeš sa vo svete plnom lásky a porozumenia, ktorý budeš vytvárať aj ty.

Anselm Grün, OSB - Jozef Mydla, SJ

Názvy mesiacov roka

Od Rimanov sme zdedili nielen pestovanie vína, abecedu, vodovod, ale aj terajšie delenie času v období jedného roka. Napríklad bežne používame slovo „kalendár“, ale mälokto už vie, že je to rímske pomenovanie prvého dňa v mesiaci. Rimania nehovorili „prvého januára“, „prvého februára“ atď., ale hovorili „kalendy januára“ (lat. *calendae ianuarii*), „kalendy februára“ (*calendae februarii*).

U starých Rimian nový rok začínal kalendou marca, čiže prvého marca. V marci sa začínala prebúdzať príroda a aj konzuli (rímski štátni úradníci) začínali svoju funkciu prvého marca, čiže na nový rok. Nasledoval apríl, máj, jún, júl a ostatné tak, ako ich poznáme dnes. Prvý mesiac v roku, čiže marec, dostal meno podľa pohanského boha vojny (Mars), apríl podľa iného pohanského boha (Aprilis), hoci sú autori, ktorí názov tohto mesiaca odvodzujú od latinského slova „aperire“ (otvárať, otvoriť) preto, že v tomto mesiaci sa začínali (otvárali) na poli jarné práce. Poznamenávam, že aj my dnes nazývame prípitok, ktorým sa otvára slávnostná hostina slovom „aperitív“ (od latinského „aperire“). Máj dostal meno podľa bohyne plodnosti (Maia; iní autori odvodzujú názov mája od latinského slova „maius“, čiže „väčší“, lebo v máji sú už dlhšie dni a Rimania máj

pokladajú už za leto) a podobne dostal meno podľa pohanského boha aj jún (Iunius). Júl sa spočiatku u Rimian nazýval „quinctilis“, čiže „piaty mesiac“ (lebo bol od rímskeho nového roku, čiže marca, v poradí piatym mesiacom), ale v roku 44 pred Kristom na počesť cisára Julia bol premenovaný na júl (lat. Iulius) a august,

Akým zvláštnym spôsobom sa „rodia“ názvy a slová, ktoré my dnes tak samozrejme a priam každodenne používame a ani sa nezamyslíme nad tým, aký je v skutočnosti ich pôvodný zmysel.

pôvodne nazývaný Rimani „sextilis“ (šestý mesiac), bol roku 8 pred Kristom premenovaný na počesť cisára Augusta augustom (lat. Augustus).

Kto vie po latinsky napočítať aspoň do desať, iste dospeje k prekvapeniu, prečo je september v našom kalendári v poradí deviatym mesiacom, ked' latinské slovo „septem“ znamená v slovenčine „sedem“, prečo je október desiatym mesiacom, ked' latinské „octo“ (čítaj: okto) znamená „osem“, prečo je november jedenástym mesiacom, ked' latinské „nove“ znamená v slovenčine „deväť“ a december dvanásťtym mesiacom, ked' latinské slovo „decem“ znamená v slovenčine „desať“! Opakujem,

že je to tak preto, že nový rok začína marcom a vtedy september bol naozaj v poradí siedmym mesiacom, október ôsmym, november deviatym a december desiatym mesiacom v roku. Jedenástym mesiacom bol január, ktorý dostal názov od pohanského boha strážcu príbytkov „Janu“ a posledným mesiacom v roku bol február, ktorý bol očistným mesiacom a názov dostal od tejto činnosti, lebo latinské slovo „februus“ znamená v slovenčine „očistený“.

Kto vie, možno by takéto poradie ostalo podnes, keby sa nebolo stalo to, čo sa stalo. V decembri roku 153 pred Kristom vypuklo na území súčasného Španielska (vtedy to bola súčasť Rímskej ríše) ľudové povstanie. Konzuli, ktorí stáli na čele štátu, mali toto povstanie potlačiť, lenže o dva mesiace im končil úrad a považovali to za krátku dobu na vykonanie tejto úlohy. A vtedy sa rozhodlo, že konzuli ukončia svoj úrad k poslednému dňu decembra, ktorý sa stane posledným mesiacom v roku a noví konzuli sa ujmú svojho úradu prvého januára, ktorý sa stane zároveň prvým dňom nového roka. Taktôto budú mať dosťatok času povstanie potlačiť! Odvtedy rok začína januárom a končí decembrom a je tomu tak podnes.

Akým zvláštnym spôsobom sa „rodia“ názvy a slová, ktoré my dnes tak samozrejme a každodenne používame.

Alojz Frankovský

KATOLÍCKA ŠKOLA A JEJ UČITELIA

Nie všetci kresťania rozumejú, aký je rozdiel medzi štátnej a katolíckou školou. V tejto štúdii sa pokúsime v krátkosti poukázať na tento podstatný rozdiel. Iní, hlavne učitelia, sa obávajú katolíckej školy, lebo sa mylnie domnievajú, že im budú kniaži vo všetkom rozkazovať. Takéto obavy sú naozaj neopodstatnené. Katolícka škola je školou ako každá iná, má však niektoré špecifické, na ktoré sa budeme usilovať poukázať.

Škola

Zákonník Katolíckej cirkvi z roku 1983 definuje školu ako "prostriedok na zveladenie výchovy", ktorý má slúžiť ako pomoc rodičom pri plnení ich výchovnej úlohy (kán. 796). Výstižnejšie definuje školu dokument Kongregácie pre katolícku výchovu z roku 1977, ktorý chápe školu ako "miesto, kde sa človek formuje prostredníctvom systematického a kritického prijímania kultúrnych hodnôt".

Z tu spomenutých definícií vyplývajú nasledovné poznatky o tom, čo je škola. Po prvé: Škola je inštitúciou, ktorá iba pomáha rodičom pri plnení vzdelávacích a výchovných úloh, ktoré majú rodičia voči svojim deťom. Preto ani štát, ani cirkev, ani učitelia nemôžu rodičom "ukradnúť" ich prvoradé miesto pri výchove ich vlastných detí. Zákonník jasne hovorí o škole ako o "prostriedku, ktorý je na pomoc rodičom" (kán. 796). Myslím si, že to je naozaj dôležitý moment pri chápaní úlohy a miesta školy pri výchove človeka. Po druhé: Škola nie je iba vzdelávacou inštitúciou. To jasne vyplýva z druhej spomínanej definícii, ktorá definuje školu ako miesto, kde sa človek formuje prostredníctvom prijímania kultúrnych hodnôt. Preto sa škola a školské vyučovanie nemôže obmedziť iba na technické a neosobné podávanie vedeckých informácií, ale musí prispievať k celkovému intelektuálnemu i mravnému rastu človeka. To preto, aby mladý človek opustil školské lavice nie ako technický dokonale vybavený "robot", ale ako človek, kultúrny, vzdelaný, ale predovšetkým ako človek.

Katolícka škola

Aj katolícka škola je škola. Plní všetky úlohy, ktoré má plniť každá škola. Katolícka škola má však svoje špecifické, čím sa odlišuje od iných škôl. Rozoznávame dva typy katolíckej školy: škola fakticky katolícka a škola právne katolícka

Fakticky katolícka škola

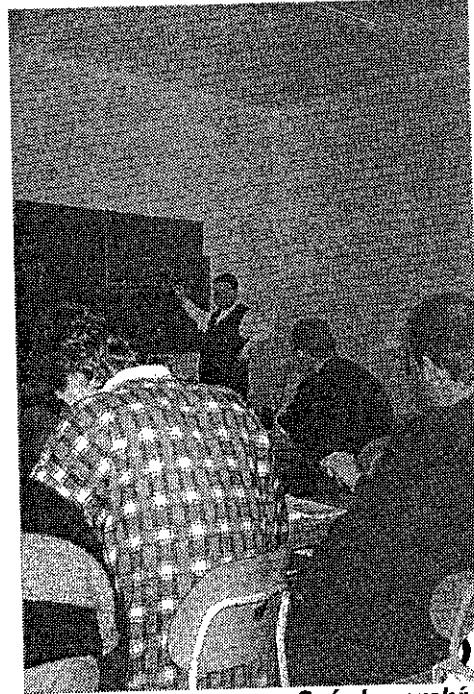
Dokument *L'école catholique* z roku 1977 to špecifické na katolíckej škole vyjadruje slovami, že je to "katolícky pohľad na veci". V tom istom zmysle chápe katolícku školu koncilová deklarácia *Gravissimum educationis*, kde sa píše, že "katolícka škola sleduje tie isté kultúrne ciele a ľudskú výchovu mládeže ako ostatné školy, avšak pre katolícku školu je charakteristické to, že vytvára ovzdušie preniknuté duchom slobody a lásky podľa evanjelia a umožňuje mladým, aby sa s vývinom ich osobnosti vzmáhalo ich nové stvorenie, ktorým sa stali pri krste a konečne, že dáva do súladu ľudskú kultúru s posolstvom spásy". A tak sa naozaj môže stať, že niektorá škola, hoci je štátnej školou, avšak učitelia tam vnášajú tu spomínané ľudské a kresťanské hodnoty, je školou súčasťou nie právne, ale fakticky katolíckou.

Cirkevnoprávne katolícka škola

Zákonník Katolíckej cirkvi z roku 1983 definuje v kán. 803 § 1: "Katolíckou školou sa rozumie tá škola, ktorú vedie kompetentná cirkevná vrchnosť alebo verejná cirkevná právnická osoba, ktorú cirkevná vrchnosť za takú písomným dokumentom uznáva".

Je isté, že ako prvý kľúč na právnické odlišenie katolíckej školy od iných škôl bol vzatý princíp riadenia. Ak škola je podriadená právne cirkevnnej autorite, je cirkevnoprávne katolíckou školou.

Druhý kľúč je trochu zložitejší. Cirkevnoprávne katolíckou školou môže byť aj škola, ktorú "cirkevná vrchnosť za takú uzná písomným dokumentom"

Snímka: archív

(kán. 803 § 1). To znamená, že škola nene nemusí byť podriadená právne cirkevnnej autorite, môže to byť aj štátna škola, ale cirkevná vrchnosť ju musí písomným dokumentom uznať za katolícku. Aj takáto škola je cirkevnoprávne katolíckou školou.

Je prirodzené, že Katolíckej cirkvi nejde na prvom mieste o to, aby riadila školy, ale o to, aby školy boli fakticky katolíckymi školami. Právne ustanovenie katolíckych škôl je iba prostriedkom, nástrojom na dosiahnutie cieľa, aby škola bola fakticky katolíckou.

Učiteľ katolíckej školy

Učiteľ katolíckej školy má byť dobrým odborníkom vo svojom predmete, ktorý vyučuje a zároveň dobrým pedagógom. Tieto vlastnosti by nemal postrádať učiteľ nijakej školy, nevynímajúc ani katolícku školu. Zákonník Katolíckej cirkvi v kán. 803 § 2 zdôrazňuje, že je nutné, aby sa "vzdelávací proces a výchova na katolíckej škole opierali o zásady katolíckej náuky", a preto "učitelia sa majú vyznačovať správou náukou a bezúhonnosťou života". Termínu "správna náuka" treba rozumieť v tom zmysle, že učiteľ katolíckej školy má vlastniť také náboženské vieroučné názory, ktoré sú v súlade s náukou Katolíckej cirkvi. A zase pod termínom "bezúhonnosť života" treba rozumieť, že spôsob života učiteľa katolíckej školy v súkromí i v škole musí byť v súlade s mravnosťou cirkvi.

Ján Duda

SÚKROMIE

Georges Gilson kňaza

Georges Gilson má dnes 73 rokov a je arcibiskupom v Sens vo Francúzsku. Na kňaza bol vysvätený v roku 1957. V rokoch 1976 až 1981 bol pomocným biskupom v Paríži a potom sa stal diecéznym biskupom v Le Mans. Od roku 1993 je arcibiskupom v Sens. V roku 1990 ako diecézny biskup v Le Mans publikoval knihu pod názvom *Les prêtres. La vie au quotidien*. Z tejto knihy vyberáme časť, kde sa píše o súkromí diecézneho kňaza.

Napriek tlaku či úsiliu obnoviť isté tendencie minulosti som presvedčený, že každý diecézny kňaz má právo na vlastné bývanie. Má právo žiadať biskupa o možnosť mať priestor

na vlastné súkromie. Je to nevyhnutné pre ľudskú i duchovnú povnováhu kňaza. Musí mať možnosť prijímať návštevy, mať priestor i čas, kde je sám, kde môže v pokoji čítať, zotavíť sa, modliť sa i odpočívať... skrátka, kňaz má právo mať priestor, v ktorom môže plne realizovať rôzne rozmary svojej osobnosti...

ja z dôvodu svojho evanjeliového povolania. To však znamená, že sa zabúda na ľudský aspekt existencie týchto mužov vysvätených na Kristových kňazov.

Hoci boli poverení službou, ktorá v sebe zahŕňa úlohu byť iným k dispozícii, kňazi aj ďalej ostávajú ľudskými bytosťami. Majú svoju vlastnú citovú sféru, svoju vlastnú životnú história, vlastný okruh priateľov, priebuzných...

Počas pastoračných vizitácií, ktoré som vykonal, bolo mojom povinnosťou presvedčiť sa, či kňaz má primeraný priestor na primerané bývanie. Raz sa mi zdôveril mladý kňaz, že na istej fare sa nedá bývať, lebo tam niesú kúpelne. Nehovoril mi to preto, žeby túžil po luxusnom spôsobe života, ale preto, že po každej telesnej aktivite je každý chlapec naučený sa večer osprchovať. Tu som si pomys-

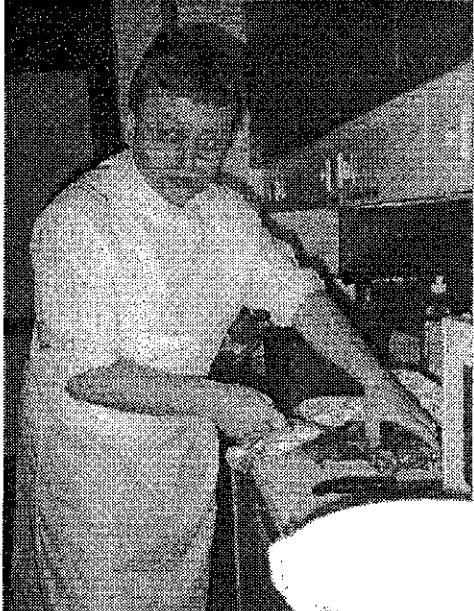
lel na niektoré fariské budovy, ktoré som spoznal po svojom príhode do Le Mans, aby som navštívil kňazov u nich doma. Niekoľko som sa musel hanbiť. Za seba i za veriacich. Pre kňazov, ktorí žili v týchto podmienkach, to iste bola obeta, ktorú prijali pre evanjelium. No pre nás to bola strašná zodpovednosť.

Nie je bezvýznamné, aby kňaz mal byť v ktorom sa cíti dobré. Vojst' neškoro večer po dňom a namáhavom dni do studeného bytu, v ktorom sa steny už roky neupravovali... je to situácia, ktorá nedovoľuje kňazovi žiť životom vyrovnaného človeka. A nepripravia to ani dobrému zdraviu.

Byt je aj miestom spomienok..., kde je obraz, nad ktorým sa rád zamýšľa, kde má rodinné pamiatky, fotografie, ktoré mu pripomínajú jeho detstvo, radosti i utrpenia.

Mať vlastné súkromie je nutnosťou preto, aby kňaz bol vyrovnanou osobnosťou, zvlášť, ak sa od neho očakáva, aby mal intenzívne vzťahy s rôznymi osobami a skupinami. Rôznym aktivitám apoštola musí zodpovedať aj miesto, kde si jeho duch odpočinie, kde opäť nadobudne citovú stabilitu a pevnosť, kde sa vráti vnútorná vyrovnanosť i sen. Táto cesta nevedie k zosvetleniu a nie je ani odklonom od evanjeliových záväzkov. Je jednoducho nutnosťou, potrebou, rešpektovaním osoby.

A potom toto právo mať vhodné a primerané bývanie, v ktorom si každý vytvorí vlastné súkromie, je súčasťou postavenia diecézneho kňaza

Kňaz má právo na dôstojné súkromie

Foto: archív

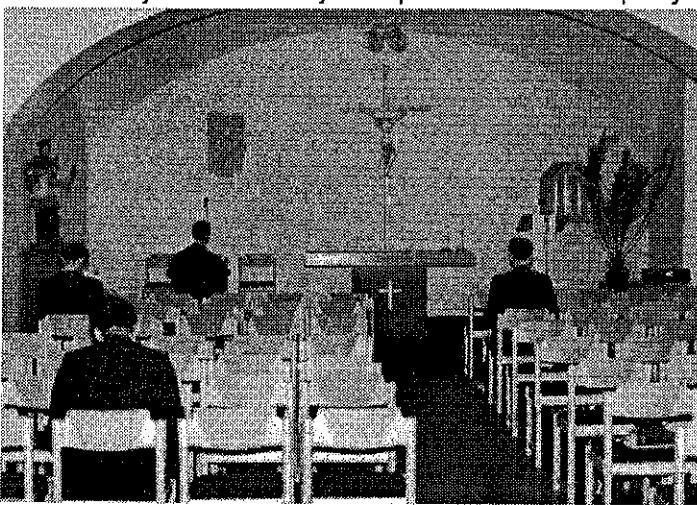
v spoločnosti. Nikto nemôže žiť bez toho, aby nevlastnil presne definované postavenie v civilnej spoločnosti. Iba žeby stratil zmysel svojej existencie. Dnes sa toto spoločenské postavenie kňaza, ktoré kedysi požíval vo farnosti alebo na iných miestach, výrazne zmenilo. Hoci aj samotní kňazi sa tejto zmeni nebránili, nemôžno nevidieť, že tu bola aj evidentná ne-

Rôznym aktivitám apoštola musí zodpovedať aj miesto, kde si jeho duch odpočinie, kde opäť nadobudne citovú stabilitu a pevnosť, kde sa vráti vnútorná vyrovnanosť i sen.

schopnosť kresťanov vziať na seba finančnú zodpovednosť za životnú úroveň kňazov, čo ich priviedlo do situácie zjavnej chudoby. Kňazi túto situáciu prežívali duchovne a v mene obdivuhodnej evanjeliovej účinnosti. Tento ich postoj však nie je dôvodom, aby sme od nich žiadali žiť v podmienkach, ktoré by nikto z ich súčasníkov neakceptoval.

Je nutné, aby laici vzali na vedomie túto požiadavku ako minimum ľudskej dôstojnosti. Kňazi, ich duchovní pastieri, nie sú otrokmi, s ktorími sa môže narábať podľa ľubovoľe; oni majú plné právo na dôstojný život, na existenciu, v ktorej sa môžu realizovať.

Preklad: Ján Duda

Miesto, kde sa kňaz stretáva s Bohom, má v jeho súkromí veľký význam.
Foto: archív

Príprava na život

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE V OBDOBÍ DEMOKRACIE

Ked' sa narodí človek, nevie prečo žije, nevie chodiť, hovoriť, nevie, prečo musí posluchať rodičov, chodiť do školy, nevie, čo je dobré a čo zlé. Povinnosťou spoločnosti je tohto nevinného človečika vychovať a naučiť to, čo bude potrebovať pre úspešný a plnohodnotný život, aby sa potom, ked' bude dospelý, stal prospešným členom spoločnosti a bol spokojný aj sám so sebou.

Výchova a vzdelávanie nie sú činnosti, ktoré sú od seba úplne oddelené. Sú to činnosti, ktoré splývajú, dopĺňajú sa. Nieko si možno povie: „Za výchovu sú zodpovední rodičia a za vzdelávanie škola“. Súčasná prax však ukazuje, že najefektívnejšie je, keď škola a rodina spolupracujú, ak formujú dieťa spoločne a uznávajú spoločné hodnoty, aby dieťa nebolo zmätené a mohlo nájsť svoju identitu.

Pri výchove a vzdelávaní sa nesmie podceňovať vplyv ani jednej z inštitúcií vzdelávania a prípravy na život, teda ani rodiny, ani školy.

Prvé roky života prežíva dieťa výlučne v rodine. Je to obdobie, kedy získava prvé skúsenosti z interakcie s inými ľuďmi. Vníma to, či je prijímané alebo odmiatané, akceptované a milované. Osvojuje si rolu dieťaťa, normy, hodnoty. Rodičia musia dať dieťaťu jasne najavo, čo od neho v rozličných okolnostiach očakávajú. To však neznamená, že dieťa nemôže mať vlastný názor a priestor na sebarealizáciu. Rodič a učiteľ musí byť vnímatvý voči potrebám dieťaťa. Má byť pozorný, lebo iba pozorní dospelí môžu deti naučiť chuti učiť sa, mať radosť, po-koj, dôveru v seba samých a v život, radosť z komunikácie a sebakontroly. Dobrý vychovávateľ, rodič alebo učiteľ dovoluje mladým nadobúdať zručnosti a rozvíjať svoje kvality. Tieto kvality nezodpovedajú vždy túžbam dospelých, pretože jeden rodič chce mať zo svojho syna lekára a z dcéry právničku, čo sa nie vždy dá realizovať. Deti potrebujú voľný priestor, aby si mohli vypracúvať a pokúšať sa o vlastné pro-

iekty, aby sa sami rozhodovali o svojom povolaní, pretože deti, ktoré sa pokúšajú zodpovedať iba túžbam rodičov, sa skôr či neskôr stretnú s obdobím veľkých križ.

Myslím, že pomocným receptom na to, aby sme zo svojho dieťaťa či žiaka vychovali dobrého a mûdreho človeka, je byť dobrým a mûdrym človekom, lebo všetci dobre vieme, že hocičomu sa najlepšie učíme tak, že nám to niekto ukáže, že je nám vzorom. Prvoradým vzorom pre dieťa je rodič a po príchode do školy sa ním stáva aj učiteľ. Dieťa vníma tieto osoby ako

daj siahne po droge alebo sa stane kriminálnikom. Vtedy rodič môže vložiť dôveru do svojho dieťaťa. Môže ho pustiť do reálneho života a dať mu slobodnú vôľu, ktorú človeku daroval Pán Boh. Rodič dieťa pošle do života s vierou, že z množstva smerov a rozmanitých možností, kto-

...je jedno, či je vaše dieťa predavačkou, učiteľom, lekárom, knázom či upratovačkou. Pán Boh prijme každého človeka a ocení každú dobre vykonanú prácu.

ré súčasné obdobie demokracie ponúka, si vyberie tie, ktoré nezradia hodnoty, ktoré mu sám všepil. A ak aj tento človečik, ktorý je už väčší a mûdrejší vďaka tomu, že pravé hodnoty prijal za svoje, urobí niečo zlé alebo sa zle rozhodne (o čom no pochybujem, ved' všetci robíme chyby), pocíti to v svojom svedomí a to bude preňho dostatočným trestom, aby sa takýchto a podobných činov či rozhodnutí v budúnosti vyvaroval.

Teraz už rodič nemusí nútíť dieťa vzdelávať sa a ani učiteľ nemá s týmto dieťaťom v škole problémy, lebo dieťa si uvedomilo, že sa učí pre seba, preto, aby mohlo v budúcnosti vykonávať profesiu, ktorú si samo vybraло a tým slúžiť ostatným ľuďom a byť aj dobrým Božím dieťaťom. Nezáleží na tom, akú profesiu vykonáva, ved' späc

Ilustračná snímka: P. Lazor

neomylné, verí iba im a koná podľa nich. Je úlohou rodičov a učiteľov, aby všetili svojim deťom pravé hodnoty – hodnoty pravdy, dobra, mûdrosti, lásky, zdravia, spravodlivosti a vzťahu k práci. Sú to hodnoty, ktoré nás učí realizovať Boh pomocou desatora a tiež cez slová Písma, teda ich môžeme nazvať kresťanskými hodnotami. Dospelí majú dbať o to, aby dieťa tieto hod-

noty zvlnútornilo, aby sa stali súčasťou jeho identity, aby vstúpili do jeho svedomia. Ak dieťa prijme hodnoty za svoje, do-spelý splnil svoju úlo-

Učitelia, nech vám na výchove vašich žiakov záleží tak ako na ich vzdelávaní...

nech vám na výchove vašich žiakov záleží tak ako na ich vzdelávaní, ba niekedy je potrebné uprednostniť výchovu, lebo načo by nám bolo vzdelanie, keby sme neboli dobre vychovaní?

Rodičia nehovorte:

„Môj syn bude lekárom.“

Ale radšej povedzte:

„Môj syn bude dobrým človekom.“

A dobrý človek si svoje miesto v spoločnosti už nájde sám.

Monika Hamráčková

Rodič dieťa pošle do života s vierou, že z množstva smerov a rozmanitých možností, ktoré súčasné obdobie demokracie ponúka, si vyberie tie, ktoré nezradia hodnoty, ktoré mu sám všepil.

hu – pripravil dieťa na život. Teraz sa už nemusí báť, že jeho dieťa sa nebude chcieť učiť, že bude mať problémy so záškoláctvom, pridá sa k skupine skínov, že nebo-

VEĽKÁ LESNÁ

rodisko duchovného otca Jána Dudu

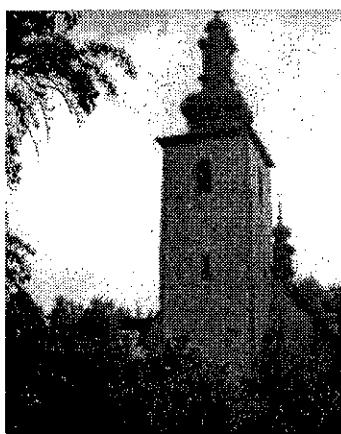
Ak prejdete hrebeňom Spišskej Magury, ocitnete sa v oblasti, ktorú nazývajú Zamagurím a ktorá sa nachádza úplne na severe Spiša. Tvorí ju niekoľko nevelkých dedín, medzi ktoré patrí aj Veľká Lesná. Táto dedina je "veľká" iba svojím názvom, ale vôbec nie rozlohou, ani počtom obyvateľov. Počita približne 450 duší a za svoj názov vďačí svojmu bývalému názvu. Kedysi pred druhou svetovou vojnou dedinu poznali pod názvom Richvald, čo v nemčine znamená niečo ako "veľký les". Od Dunajca, ktorá je hraničnou riekou medzi Slovenskom a Poľskom, ju delí iba 9 kilometrov. Obyvateľmi Zamaguria sú Gorali, ktorí majú aj svoje vlastné nárečie. Vždy sa však cítili a považovali za Slovákov. V školách Zamaguria sa vždy učila slovenčina a obyvatelia ju vždy považovali za svoju úradnú reč, hoci doma vraveli po svojom. V tejto dedine uzrel svetlo sveta vás duchovný otec Ján Duda v roku 1960 ako štvrté a najmladšie dieťa Štefana a Margity, rod. Venglarčíkovej.

POČIATKY

Veľká Lesná patrí medzi najstaršie farnosti Zamaguria. Prvá písomná zmienka je doložená roku 1223. Aj keď nebola nikdy bohatá na úrodné polia pre dovoje kopcovité prostredie, boli tu bohaté lesy. Ešte aj dnes, po reštitúciách, sú tu tri lesné spoločnosti súkromných vlastníkov: Urbár, Pozemkové spoločenstvo Huta a Lesná a pozemkové spoločenstvo Nedorochšík a spol. Okrem toho sú tu aj cirkevné lesy.

Po nástupe komunizmu v roku 1948 Veľká Lesná upadala stále viac. Nepatrila medzi strediskové obce, a preto získala stavebné povolenie tu bolo možné iba veľmi ťažko. Klesal aj počet obyvateľstva. Kým v roku 1900 bolo v Richvalde okrstených 38 detí (z toho 34 z Richvaldu a 4 z filiálky Havka), v roku 2000 bolo pokrstených 11 detí (v predchádzajúcich rokoch bol tento počet omnoho menší). Ani za čias rozvinutého socializmu neprejavil štát záujem znárodníť polia a založiť roľnícke družstvo. Na čom by hospodáril, na týchto malých a strmých poličkach? Zato štátne lesy prosperovali ťažbou dreva.

Po roku 1989 sa situácia pomaly mení, no ešte to potrvá dlho, kým sa obec dostane na slušnú úroveň (napr. cestné komunikácie, vzhľad a úprava domov a pod.). V dedine funguje pekáreň, ktorú vlastní Združenie jednotlivcoch hospodáriacich rolníkov, ktoré zásobuje chlebom a pečivom obec i okolie, krajsk-

Kostol vo Veľkej Lesnej
Foto: archív

čírstvo "Marika" a píla na rezanie guľatinového dreva.

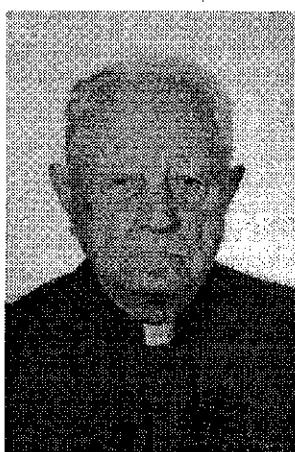
FARÁRI V 20. STOROČÍ

V roku 1900 privítal v Richvalde nové storočie so svojimi farníkmi farár Ján Pataky, rodák zo Spišského Podhradia, narodený v roku 1856 a na kňaza vysvätený v roku 1880. Do Richvaldu prišiel v roku 1891 a bol tu 10 rokov, teda až do roku 1901, kedy odišiel na ďalšiu zamagursku farnosť do Kacviny (dnes je to územie Poľska). Zomrel v Lúbici pri Kežmarku v roku 1930.

Jeho nástupcom sa stal František Klein, rodák z nedalekého Podolíncu. Narodil sa v roku 1884 a na kňaza bol vysvätený v roku 1906. Do farnosti Richvald nastúpil ako mladý kňaz najprv v úlohe správcu farnosti a od roku 1908 v úlohe farára. Pôsobil v Richvalde až do svojej smrti v roku 1934 a tu je aj pochovaný v kaplnke na miestnom cin-

toríne. Počas jeho pôsobenia od roku 1907 sa registruje nástup maďarizácie. V matrike pokrstených sa namiesto názvu "Richvald" začína užívať pomaďarčený názov *Kristalfalva*. Prvý takýto zápis v matrike sa nachádza pri krste Márie Merčákovej, ktorá sa narodila 12.2.1907 ako dcéra Jána a Anny, rod. Irhovej. Vydala sa 8.7.1929 za Michala Zemjanečka. A filiálka, ktorá sa dovtedy písala ako "Hafka", sa začala nazývať "Hóka" (dnes sa nazýva Havka a je filiálkou Spišskej Starej Vsi, kde bola vybudovaná cestná komunikácia).

Po smrti Františka Kleina v roku 1934 sa krátko objavil v Richvalde mladý Ján Černogurský, ktorý sa práve vrátil zo svojich rímskych štúdií, kde dosiahol titul doktora filozofie i titul doktora teológie. Starí ľudia spomínajú, že to bol mladý, energický, ale výnimočne nábožný človek. Narodil sa v Zamaguri v Malej Frankovej v roku 1904 a na kňaza bol vysvätený v roku 1928 biskupom Jánom Vojtaššákom. Bol bratom Pavla Černogurského, učiteľa a poslanca vojnového Slovenského štátu a strýkom terajšieho ministra spravodlivosti JUDr. Jána Černogurského. Mladý kňaz sa v roku 1936 stal učiteľom morálky a pastorálky i spirituálom v spišskom kňaz-

Vdp. J. Gonsorčík

1954 bol na dôchodku v Novoveskej Hute a zomrel v roku 1978 v Starej Ľubovni, kde mal pribuzných.

Potom biskup Ján Vojtaššák poveril správou farnosti Jozefa Gonsorčíka, ktorý sa sice narodil v Amerike (v roku 1915 v East Douglas Mass v USA), ale vyrastal v Richvalde.

skom seminári. Zomrel náhle a nečakane v roku 1938 na úpal, keď putoval s bohoslovčami na Mariánsku horu v Levoči.

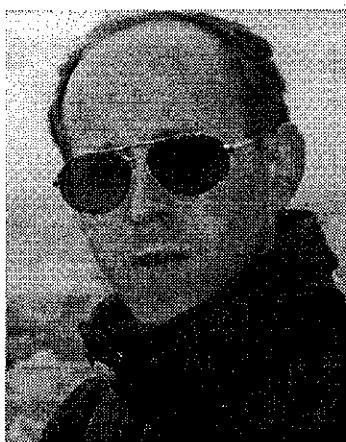
V marci roku 1935 nastúpil do Richvaldu za farára Ján Hadri, rodák zo Spišského Podhradia. Narodil sa v roku 1903 a na kňaza bol vysvätený v roku 1929. Kedže sa ako dobrý pastier staral o cirkevný majetok (lesy a polia), zdá sa, že upadol do nemilosti niektorých bohaťích a vplyvných farníkov. V roku 1944 ho vo večerných hodinách na fare prepadi z maskovaní muži so zbraňou v ruke vydávajúci sa za partizánov a žiadali od neho peniaze a iné cennosti. Pánu farárovi, ktorý nestratil duchaprotomnosť, sa podarilo ľšťou prekabatiť násilníkov a s poznámkou, že ide po klíč od trezora, opustil mestnosť a ušiel. Kto vysvetlí, že útočníci mali v tej chvíli zatemnenú myseľ a nenapadlo ich, žeby farár mohol ujsť. Keď na to sami prišli, farár bol už preč. Padli aj výstrely. Boli to však iba výstrely do tmy. Podľa rozprávania starých ľudí, dnes už nebohá pani Šoltýsová, ktorá íšla práve okolo fary z pola domov, poslala "partizánov" celkom iným smerom, než páni farári utekali. Povráva sa všeličo, že údajnými partizánmi boli istí farníci z Richvaldu, neprajníci pána farára. No či je to pravda, dozveme sa iba na božom súde. Pán farár Hadri sa do Richvaldu už nikdy nevrátil. Od roku

Bol vysvätený v roku 1938. V Richvalde pôsobil do roku 1947. Po odchode do dôchodku odišiel opäť do USA, kde zomrel. Pochovaný je v Trebišove, kam previezli jeho telesné pozostatky.

V rokoch 1947 až 1949 pôsobil v Richvalde ako farár ďalší zamagurský rodák Andrej Kováčký, narodený v roku 1898 v Spišskej Staré Vsi a na kňazsa vysvätený v roku 1922.

V roku 1949 prišiel za správca farnosti do Veľkej Lesnej ďalší zamagurský rodák Jozef Vošček, ktorý tu pôsobil až do roku 1968. Narodil sa v Malej Frankovej. V roku 1968 ho kapitulný vikár Jozef Ligoš vymenoval za správca farnosti Liptovský Mikuláš, kde zomrel. Je pochovaný vo svojom rodisku Malej Frankovej.

Po odchode Jozefa Voščeka sa správcia farnosti Veľkej Lesnej striedali častejšie. V rokoch 1968-1969 tu bol ako správca farnosti Jozef Haviar, rodák z Dlhej nad Oravou, v rokoch 1970-1973 pôsobil vo Veľkej Lesnej Július Kotík, rodák z Kežmarku, v rokoch 1974-1978 bol správcom farnosti Veľká Lesná Ján Hvizdoš, rodák z Kluknavy a od roku 1978 ďalší zamagurský rodák Alojz Frankovský, rodák z Veľkej Frankovej. V súčasnosti je far-

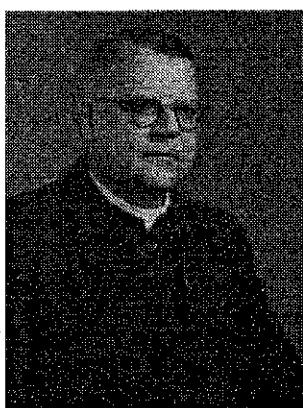

Vdp. Peter Petrek, správca farnosti Haligovce

nost' Veľká Lesná neobsadená a duchovné služby farníkom zabezpečuje Peter Petrek, rodák z Levoče, zo susedných Haligoviec vo funkcií správcu farnosti.

KŇAZI Z FARNOSTI

Uvádzam len kňazov 20. storočia. V roku 1890 sa narodil v Richvalde Jozef Michna, ktorý po teologických štúdiách v Spišskej Kapitule sa v roku 1914 stal kňazom Spišskej die-

Kanonik Jozef Michna

cézy. Pôsobil na viacerých kaplánskych staniciach: v Nižných Ružbachoch, v Lokci, v Čimhovej, v Zubrohlave, v Rabči a Zakamennom. V roku 1919 za kapitulného vikára Mariána Blahu prichádza do Haligovce, kde sa stal správcom farnosti. V roku 1926 ho biskup Ján Vojtaššák ustanovil za farára v Lesnici a v roku 1929 za správca farnosti Oravský Podzámok. Odtiaľ v roku 1949 ho biskup Ján Vojtaššák ustanovil za spišského kanonika a odvtedy býval v Spišskej Kapitule až do svojej smrti. Je pochovaný v hrobke katedrály v Spišskej Kapitule.

Jozef Gonsorčík sa narodil v USA, jeho rodičia pochádzali z Richvaldu a mladý Jožko vyrastal práve v tejto dedine. Narodil sa v roku 1915 a na kňaza bol vysvätený v Spišskej Kapitule v roku 1938. Bol kaplánom v Rabči. Od roku 1940 bol správcom farnosti v Tribši (dnes Poľsko), v roku 1943 opäť kaplánom a vojenským duchovným v Ružomberku, od roku 1944 až do roku 1947 správcom farnosti Richvald. Neskôr pôsobil vo Víkartovciach, v Mlynici a v Spišskej Belej. Neskôr emigroval do USA, kde aj umrel. Pochovaný je v Trebišove, kde žijú jeho príbuzní.

František Irha sa narodil v Richvalde v roku 1920 a po teologických štúdiách bol vysvätený na kňaza v Spišskej Kapitule v roku 1946. Po vysviacke bol kaplánom v Rabči na Orave, potom bol uväznený a strávil vo väzení niekoľko rokov. Po návrate pôsobil ako kaplán v Trstenej a neskôr ako správca farnosti Rabča. Väzenie poznačilo celý jeho kňazský život. Umrel v roku 1968 a je pochovaný na cintoríne vo Veľkej Lesnej.

Ďalšie primície boli vo Veľkej Lesnej až po 40 rokoch. V roku 1987 mal tu ako 27-ročný primície Ján Duda. Po Gymnáziu v Staré Lúbovni a teologických štúdiách v Bratislavе bol v spomínanom roku nitrianskym biskupom Dr. Jánom Pázstotorom vysvätený v Nitre na kňaza. Po vysviacke pôsobil ako kaplán v Ružomberku a neskôr ako tajomník Biskupskejho úradu v Spišskej Kapitule. V rokoch 1990-94 študoval cirkevné právo v Ríme, kde dosiahol licenciát z práva. Po návrate zo zahraničia sa v roku 1994 stal farárom v Rudňanoch a odborným asistentom na Teologickom inštitúte RKCMF v Spišskom Podhradí. V roku 1995 ho spišský biskup vymenoval za súdneho vikára, v roku 1997 získal doktorát z teológie a stal sa farárom v Markušovciach. Nakoniec v roku 2001 ho

rektor Univerzity Komenského po úspešnom habilitačnom konaní vymenoval za docenta v odbore katolícka teológia. Od roku 1996 je postulátorom v kauze blahorečenia biskupa Jána Vojtaššáka, od roku 1995 členom kňazskej rady Spišskej diecézy a členom Zboru konzultorov.

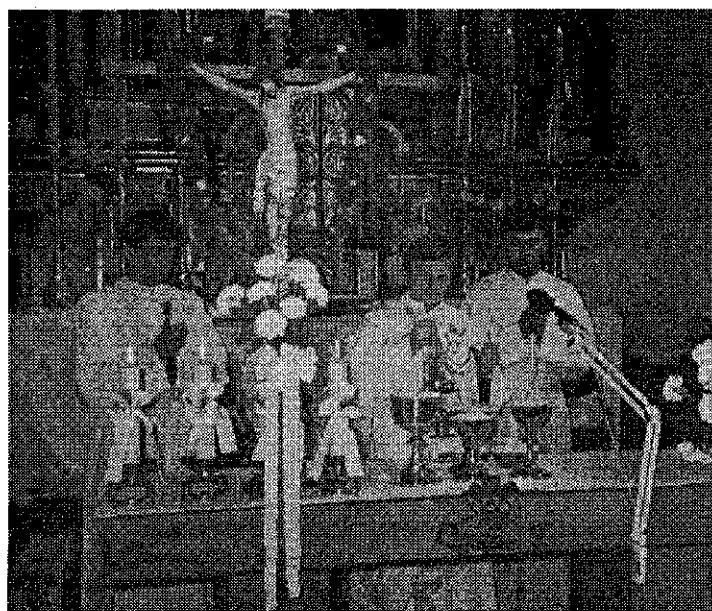
SESTRIČKY Z FARNOSTI

Z Veľkej Lesnej sice nepochádzajú nijakí rehoľní bratia, zato odtiaľ pochádzajú viaceré rehoľné sestričky.

Nemožno nespomenúť nezabudnuteľnú Sr. Baltazáru Smoleňovú, členku Kongregácie Najsv. Vykupiteľa. Najdlhšie pôsobila na Velehrade na Morave. Rodáci si na ňu spomínajú ako na mimoriadne racionálnu a pracovitú ženu, v ktorej pracovitosť a nábožnosť boli v mimoriadnej rovnováhe. Dnes je na zaslúženom odpočinku vo Vŕcku pri Martine.

Ďalšou členkou Kongregácie Najsv. Vykupiteľa je Sr. Gasparína Smoleňová. Pôsobila v Levoči a rodáci ju vnímali ako veľmi nábožnú osobu, ktorá je odovzdaná naozaj do vôle božej a verne žije svoje rehoľné zasvätenie.

Treťou rehoľnou sestrou staršej generácie je Sr. Bernard Michnová, neter pána kanonika

Primície Ján Duda vo Veľkej Lesnej

Jozefa Michnu, ktorá je členkou Sestier nepoškvrneného počatia P. Márie III. rádu sv. Františka. Dlhé roky pôsobila v Moravskej Třebovej. V súčasnosti pôsobí v Ľubici pri Kežmarku.

Farnosť Veľká Lesná má svoje zastúpenie aj medzi rehoľními sestrami mladej generácie. V roku 1979 sa narodila Janka Smoleňová ako najstaršia zo šiestich detí Štefana a Janky, rod. Štelmachovej (rodáčky z Novej Ľubovne). Pre dovšetkým mamka vedie všetky

**Janka Smoleňová
ako maturantka**

deti k dôslednej nábožnosti a praktickému nábožnému životu. Najstaršia z jej dcér Janka nastúpila do noviciátu Kongregácie sestier Najsvoj. Vykonala a 1.9.2001 v Spišskej Novej Vsi mala prvé dočasné sľuby a prijala meno Sr. Hermana.

Do rehole vstúpila aj ďalšia rodáčka z Veľkej Lesnej Jarmila Irhová, narodená v roku 1978 ako najstaršia dcéra dnes už nebohého Jána Irhu a Márie rod. Kromkovej. V máji tohto

roku Jarmila vykonaala prvé dočasné sľuby a prijala rehoľné meno Veronika v Kongregácii sestier sv. Františka.

FARSKÝ KOSTOL

Farský kostol vo Veľkej Lesnej je starobylý. Stavba pochádza niekedy z roku 1400 a prešla viacerými stavebnými úpravami. V kostole sa nachádzajú vzácné fresky z Ježišovho života a nádherná chórová emپóra z roku 1670, zhotovená za farára Švábyho.

KATOLÍCKA ŠKOLA

Správca farnosti Haligovce, ktorý spravoval od roku 1979 aj farnosť Veľká Lesná, Amantius Akimjak, založil vo Veľkej Lesnej Základnú školu sv. Jána Krstiteľa, 1.-4. ročník a Materskú školu sv. Jána Krstiteľa. Základná škola i materská škola sa nachádzajú v opravenej budove, na fasáde ktorej sa nachádza obraz Pána Ježiša ako vyučuje deti. Obraz bol namalovaný v roku 1904.

ZVONY

Veľká Lesná má tri zvony umiestnené vo zvonici na kopčeku vedľa kostola. Najstarší zvon je umieráčik, ktorý má iba latinské náписy v skratkách. Stredný zvon bol uliaty vo firme Hiller v Brne v roku 1924 za farára Františka Kleina. Po jeho

obvode dookola je tento nápis: "Venovaný od Richvaldžanov domáčich i amerických za farára Františka Kleina a starostu Ondreja Gonsorčíka v roku 1924". Na severnej strane je na zvone postava istého pápeža s tiarou na hlave a trojtým krížom v ruke. Na južnej strane je znázornená Najsvätejšia Trojica. Najväčší zvon, ktorý má nádherný hlboký hlas, bol uliaty v Chomutove vo firme Herold. Z južnej strany je na zvone tento nápis: "Venovaný os. Bartolomeja Irha, Márie bohuzámej a dobrodincov Richvaldských za starostu Michala Dudu v roku 1937". Nad nápisom je znázorený sv. Ján Krstiteľ.

NOVÁ FARA

Dlhý čas mala farnosť Veľká Lesná filiálku Havku. Veriaci tejto filiálky chodievali pešo cez kopec do Veľkej Lesnej na nedelňu sv. omšu. Keď bola vybudovaná cestná komunikácia z Havky do Spišskej Starej Vsi, táto filiálka bola pričlenená k farnosti Spišská Stará Ves. Susednou farnosťou Veľkej Lesnej sú Haligovce, ktoré sú početnejšie čo do počtu obyvateľov (približne 800 veriacich). V rokoch 1951 až 1956 a potom od roku 1958 až 1968 bola farnosť Haligovce neobsadená a spravoval ju z Veľkej Lesnej správca farnosti Jozef Vošček. Od roku 1968 až 1973 mali obe farnosti vlastných správcov farnosti. Keď sa v roku 1973 uvolnilo miesto vo Veľkej Lesnej, správca farnosti v Haligovce požiadal o preloženie a prešťahoval sa na faru do Veľkej Lesnej, odkiaľ spravoval aj Haligovce. Takýto stav trval až do čias správca farnosti Alojza Frankovského, za ktorého si veriaci Haligoviec postavili novú far-

**Rozostavaná budova novej fary
Foto: archív**

skú budovu a situácia sa obrátila: správca farnosti Alojz Frankovský sa prešťahoval do Haligoviec a odtiaľ spravoval aj Veľkú Lesnú.

Za súčasného správcu farnosti Petra Petreka a po porade s niektorými farníkmi, ako aj s vdp. Alojzom Frankovským a Amantiom Akimjakom, sa rodák z Veľkej Lesnej obrátil na spišského biskupa prof. ThDr. Františka Tondru s otázkou, či umiestní do Veľkej Lesnej kňaza, ak by si veriaci postavili novú farskú budovu. Pán biskup odpovedal pozitívne. Následne správca farnosti Peter Petrek uskutočnil prieskum veriacich, či súhlasia so stavbou novej fary. Väčšina sa vyjadrila pozitívne, a tak sa prikročilo k stavbe novej farskej budovy. Dnes je nová farská budova pod strechou, má založené okná a vnútorná časť je už omietnutá. Tohto roku ešte plánujú vybudovať kúrenie a založiť podlahu. Na jar by sa omietla fasáda a upravilo nádvorie tak, aby k 1.7.2002 mohol nastúpiť do Veľkej Lesnej nový duchovný pastier. Zásluhu na organizovaní práce má správca farnosti Peter Petrek a člen hospodárskej rady Jozef Šromovský. Patrí im za to úprimná vďaka, a všetkým, ktorí podali pomocnú ruku a prispeli finančnými darmi. Ved Veľká Lesná počíta iba 450 duší.

Dominik Horský

**Požehnanie nového zvona v Richvalde 24. júna 1924
Foto: archív**

dnešné školstvo

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE V DOBE DEMOKRACIE

Je začiatok školského roka. Počas letných mesiacov prebehla v médiách živá diskusia o smerovaní dnešného školstva. Skúšili sme sa opýtať učiteľov i žiakov ZŠ Markušovce, ako vidia školu a vyučovanie v nej.

Opýtali sme sa učiteľov:

1. Skúste porovnať vyučovanie za komunizmu a v demokracii.
2. Aké sú súčasné osnovy?
3. Aká je vedomostná úroveň detí, chcú sa vzdelávať? Alebo skôr považujú školu za nutné zlo?
4. Aká je spolupráca s rodičmi?

Pavol, 59 rokov:

1. Čažko porovnávať obe obdobia. Každé má svoje klady a záporu.
2. Najlepšie to viem porovnať v matematike. Tu sa vyniechali niektoré témy. Na druhej strane sa prehľbili požiadavky na žiakov, ktoré sú overované na prijímačkách na stredné školy.
3. Podľa môjho názoru sa prehľbuje rozdiel medzi žiakmi, ktorí sa chcú vzdelávať a ktorým je to jedno. Najviac to závisí od rodinného zázemia.
4. Rodičia, ktorým záleží na dobrých výsledkoch svojich detí, so školou spolupracujú.

Anna, 61 rokov:

1. Škola je kultúrna ustanovizeň, ktorá má za úlohu výchovu a vzdelávanie detí a mládeže v danej spoločnosti. Pôsobí na formovanie každého človeka a rozširuje poznatky o živote a spoločnosti. Ideológia výchovy v minulosti bola riadená komunistickou stranou a obsah vzdelávania bol zamenaný na výchovu všeobecne rozvinutého človeka slúžiacemu komunistickej spoločnosti. Vyučovali sa tie isté učebné predmety ako v súčasnej škole s určitými malými zmenami. Obsah vyučovania v demokratickej spoločnosti je z historického a ideologického hľadiska pozmenený, neslúži vtedajšej vrstve. Pomoc učiteľom po odbornej a metodickej stránke v minulosti bola väčšia ako je dnes. Dnešný učiteľ má možnosť ďalej študovať, doplniť si a rozšíriť svoj vedomostný obzor, ale musí si za to zaplatiť, čo pri súčasných platobných pomeroch je dosť nevýhodné.
2. Obsah vzdelávania detí stanovujú učeb-

né osnovy pre jednotlivé predmety a jednotlivé ročníky, ktoré sú záväzné pre každého učiteľa. S vývojom a rozvojom školského systému u nás menil sa obsah vyučovania i učebné osnovy. Dnes žiaci môžu splniť stanovené úlohy učebnými osnovami zodpovednou a systematickou prácou. Takí žiaci radi sa učia, dopĺňajú si svoje vedomosti čítaním literatúry a iných odborných kníh. Obsah učiva je rozsiahly a pomerne náročný, čím žiak získava ucelený systém základného vzdelania v každom vednom obore po skončení základnej školy. Priemerní a slabí žiaci úlohy určené učebnými osnovami zvládnu čiastočne. Teraz majú žiaci veľké možnosti učiť sa cudzie jazyky, rozšíriť si svoje vedomosti podľa záujmu v povinne voliteľných predmetoch a v nepovinnom vyučovaní a majú možnosť pracovať i v záujmových útvarenoch.

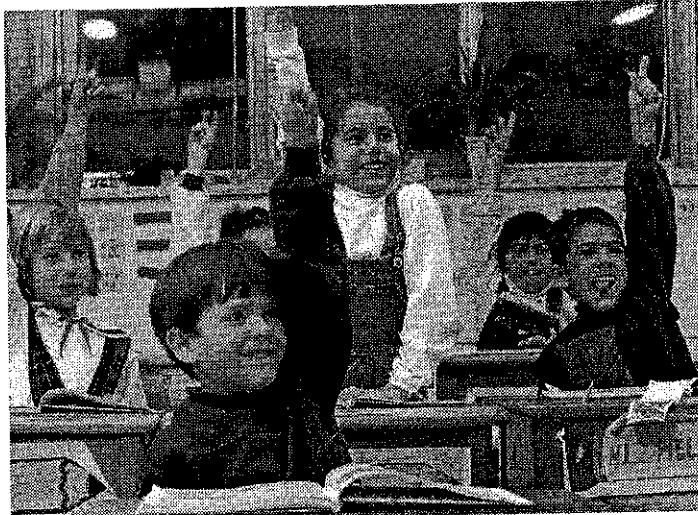
3. Dnešná mládež má teda obrovské možnosti vzdelávať sa. Nie každé dieťa je talentom, nie každý má dostatočný záujem o štúdium.

Slabší žiaci sa neradi učia, neradi chodia do školy, pre nich je škola nutné zlo. Záškoláctvo, nezáujem o výchovno-vzdelávací proces, nechúť sa ďalej učiť po skončení základnej školy na niektoréj odbornej škole alebo učilišti je dnes bežnou vecou. Niektorí jedinci po skončení základnej školy

ostávajú doma na príťaž demokratickej spoločnosti s myšlienkom pobrať sociálnu podporu. Tu je nedostatočná legislatíva, ktorá dovolí nezaškoliť 15-ročného žiaka a umožňuje mu žiť na úkor spoločnosti.

Pre doplnenie obsahu výučby slovenského jazyka a literatúry na ZŠ v minulosti i dnes bolo a je cieľom pestovať mrvné hodnoty človeka, krásny vzťah k slovenskému národu, k jeho slávnej minulosti, úctu k blízemu, k rodičom, k prírode, ktorá nás obklopuje, k jej ochrane. Prostredníctvom čítania diel slovenskej a svetovej literatúry poznávať kladné hodnoty osobnosti človeka, dvíhať jeho jazykovú úroveň a kultúru. Je potrebné zdôrazniť, že televízia a ľahko znevažujú prácu škôl nesprávnym výberom televízneho vysielania.

4. Spolupráca s rodičmi v dnešnej škole sa realizuje cez triedne a školské schôdzky triedného učiteľa s rodičmi danej triedy. Rodičia dobre prospevajúci žiakov sa zaujímajú o študijné výsledky svojich detí. Im záleží na tom, aby sa ich dieťa dobre učilo, slušne správalo. Sú však aj takí rodičia, ktorí sa nezaujímajú o prospech a správanie svojich detí. Také deti vykazujú slabý prospech. Naša škola má bohatú história kvalitnej prípravy žiakov do života. Mnohí z nich v rôznych súťažiach a olympiádach úspešne reprezentovali seba i svoju školu, a tým sa zviditeľnili. Úspech žiaka závisí od neho, od jeho postoja k školskej práci. Ved' v tejto škole dosťali prvé základy vedomostí mnohí lekári, kňazi, inžinieri, učitelia, ktorí si dnes zodpovedne a statočne plnia svoje úlohy.

Ilustračná snímka: archív

Pokoj a dobro 3-4/2001

Mária, 55 rokov:

- V každej dobe sú deti rovnaké a škola vždy bola i je miestom, kde sa formuje mladý človek, kde sa učí myslieť, konáť, vážiť si jeden druhého, spoznávať všetko okolo seba a pracovať. V minulosti vládla komunistická ideológia, ktorá sa zameriavala na formovanie mladého človeka jedným smerom (iskra, pionier, zväzák...). Táto ideológia strpčovala život kresťanským rodinám a ešte viac kresťanským učiteľom. Dnes každý môže konať v duchovnej oblasti tak, ako myslí a cíti. A to je na demokracii pekné a hodnotné.
- Sú dostatočné. Deti by nemali mať problém zvládnúť predpísané učivo s väčšími či menšími úspechmi. Samozrejme učil sa je potrebné doma, nielen v škole.
- Na základnej škole si deti ešte neuvedomujú, čo je pre ne dobré. Neuvedomujú si, že žijeme v dobe, v ktorej je potrebné mať vzdelanie. Toto by si mali uvedomiť rodičia a pomáhať im pri učení. Vieme, že dobre sa učiť znamená vynaložiť veľkú námahu. A koho z nás láka ľažká práca? I napriek tomu v našej obci bolo i je veľmi veľa šikovných žiakov.
- Rôzna. Záleží to od rodín, aký javia záujem o vzdelanie a výchovu svojich detí.

Opýtali sme sa žiakov:

- Akí sú učitelia – nároční alebo primeraní?**
- Vyhovujú ti učebné osnovy, alebo sú príliš náročné? Ktoré konkrétné?**
- Je Vyučovanie vedené zaujímavou formou alebo je nudné? Ktorý predmet ti najviac vyhovuje?**
- Aká je spolupráca rodičov so školou? Aký je tvoj názor?**

Boris, 14 rokov:

- Začnem ako každý žiak. Niektorí žiaci majú radi učiteľov a iní zasa nie. Ale radšej napíšem to, čo si myslím ja. Učitelia sú v pohode, ale niekedy sú nevyspäťateľní. Niekedy od nás žiadajú aj nemožné. Nechcem na nich písat' samé zlé veci, ale nebudem im ani líchotiť.
- Učebné osnovy mi vyhovujú, ale radšej by som bol, keby boli prázdniny. Lenže ako sa vraví, nikto mi lievkom do hlavy rozum nenaleje. Niektoré predmety sú veľmi ľažké! Teraz v ôsmom ročníku nám pribudla aj chémia, ktorú nemám veľmi v láske. Lenže učiť sa musím!

- Zo začiatku je vyučovanie vždy nudné. Lenže keď sa žiaci začnú učiť, tak už nuda nebude. Vyučovanie je vedené zábavnou formou, ale iba niektoré vyučovacie hodiny. Keďže rád športujem, tak najlepšie mi vyhovuje telesná výchova. V telocvični sa môžem vyšantiť a hlavne odreagovať. Potom mi vyhovujú aj ďalšie predmety, ale nebudem to rozoberať.
- Spolupráca rodičov so školou je dobrá. Pomôžu mi s úlohami, keď niečo neviem, alebo mi poradia, keď si nie som istý. Vždy sa mi snažia vyjsť v ústrety. Nemôžem povedať, že sa mi nevenujú. Aký je môj názor? Môj názor na to všetko je, pravdu povediac, ani neviem.

Barbora, 13 rokov:

- Podľa mňa sú učitelia primeraní. Ale nejde tu iba o môj názor, pretože učitelia to nerobia, ako sa im zachce. Ale aj oni musia mať na to svoj názor. Všetko, čo sa učím v škole, sa raz učili aj oni.
- Neviem, či mi vyhovujú učebné osnovy, pretože je začiatok nového školského roka, ale doposiaľ mi vyhovovali. Ale pre mňa sú najľažšie osnovy z anglického jazyka.
- Vyučovanie je vedené niekedy nudne a niekedy zábavnou formou. Nudná forma: dejepis, slovenský jazyk. Zábavná forma: telesná výchova, zemepis. Najviac mi vyhovuje telesná výchova.
- Spolupráca mojich rodičov je veľmi dobrá.

Lucia, 13 rokov:

- Učitelia sú primeraní. Myslím si, že každý učiteľ je tak náročný, ako je náročný predmet, ktorý učí. Poznajú nás dobre, a tak vedia, akú techniku majú použiť na to, aby sme to my, žiaci, pochopili.
- Väčšina učebných osnov mi vyhovuje. Nemám rada, keď sú učebnice písané nezáživným spôsobom alebo spôsobom, ktorým sa látka poriadne nedá pochopiť, a teda naučiť. Nevyhovujú mi učebné osnovy občianskej výchovy.
- Občas sú niektoré predmety vedené naozaj zaujímavou formou a vďaka oživeniu hodiny sa látka lepšie naučí. Zaujímavou formou vyučovania by mala byť však dobrá nálada učiteľa a žiaka, vtedy bude hodina naozaj spestrená. Páčia sa mi hodiny dejepisu a hodiny, kde panuje dobrá nálada.
- Myslím, že dobrá.

Lucia, 13 rokov:

- Myslím si, že v našej škole sú primeraní učitelia. Nájde sa medzi nimi aj pári náročných, ale aj tak sú oblúbení. Čím väčšia náročnosť, tým väčšia úspešnosť. Viac sa naučíme.
- Učebné osnovy mi vyhovujú, sú celkom obstojné. Z občianskej výchovy a angličtiny by mohli byť trošku ľahšie.
- Podľa toho, o aké hodiny ide. Niektoré sú nudné, ale nájdu sa aj také, ktoré sú vedené zábavnejšou formou. Mne sa už od piateho ročníka pozdával dejepis a teraz sa mi zdá ešte lepší, pútavejší.
- Moji rodičia pravidelne navštievujú rodičovské združenia. Myslím si, že spolupráca mojich rodičov so školou je dobrá. Ináč to posúdím neviem.

Mirka, 13 rokov:

- Niekedy sú učitelia nároční, inokedy primeraní. Keďže sme už vo vyšom ročníku, a tak sa na nás učitelia často spoliehajú v rôznych súťažiach. A často je tých súťaží dosť veľa. A to sa ľažko zvláda aj s učením. Inokedy je to primerané a učitelia sú dobrí.
- Učebné osnovy mi vyhovujú. Určite sú napísané tak, aby sa všetko dalo stihnuť.
- Vyučovanie je vedené zaujímavou formou. Učitelia sa nám snažia učivo vysvetliť čo najjednoduchšou formou. Často sa pri ich výklade všetci zasmiejeme. A predmet, ktorý mi najviac vyhovuje, je prírodonapis, zemepis a dejepis.
- Môj názor na spoluprácu rodičov so školou je taký, že snáď každý robí, čo sa dá, aby sme sa my a tí ďalší mali v škole čo najlepšie.

Martina, 13 rokov:

- Na našej škole je viac primeraných učiteľov, ktorí chcú pre žiaka to najlepšie.
- Učebné osnovy mi vyhovujú a nie sú náročné.
- Väčšina učiteľov sa snaží viesť vyučovanie zaujímavou formou. Tým sa stáva vyučovanie hrou. Z predmetov mi najviac vyhovuje matematika.
- Rodičia sú so školou úzko spojení už tým, že sa v nej učia ich deti. Na našej škole je výborná spolupráca medzi rodičmi a školou. Dôkazom sú pravidelné návštevy na rodičovských združeniaci podporovanie školy rodičmi. Možno sa však nájde niekoľko rodičov, ktorí sa o detí nestarajú, no našťastie je takých rodičov len zopár.

Pripravili: J. Budzák, J. Chovanec

Portrét učiteľa

jeden z markušovských učiteľov p. Ladislav Novotný

Nedávno sa mi dostala do rúk tak trošku úsmievná definícia učiteľa, ktorá však v sebe ukrýva veľký kus pravdy: Som organizátor, sociálny pracovník, nachádzací kabátov, rozhodca, čitateľ vládnych nariadení, vykonávateľ učebných osnov, umelecký režisér, vyplňovač formulárov, jazykový špecialista, strúhač ceruziek, účtovník, pokladník, hudobník, zakladateľ fondov, pisateľ správ, čistič nosov, referent pre styk s verejnosťou, rozmieňač drobných, skúšajúci, náhradný rodič, chodiacia encyklo-

pédia, obetný baránok. Ale vy ma volajte jednoducho UČITEĽ!

Tí, ktorí ste učiteľmi, viete veľmi dobre, o čom je reč. Jednoducho povedané: učiteľa vnímajú v prvom rade ako človeka a až v druhom rade ho prijímajú v jeho povolaní: toho, ktorý sprostredkúva nové informácie. V podstate je to jedno, či ide o žiakov na ZŠ alebo o študentov stredných alebo vysokých škôl. Všetci príjmu učiteľa natol'ko, nakol'ko ho prijmu ako človeka – osobnosť. Aj zdanivo ľahký alebo

výslovne nezaujímavý predmet sa okamžite stáva oblúbeným, ak je podaný oblúbeným učiteľom. Na definíciu oblúbeného učiteľa si netrúfam. Na to má každý svoju verziu. Ale myslím si, že v jednom bode by sme sa zhodli: oblúbený učiteľ je ten, ktorý mi rozumie. Paradoxne, však? Ešte stále prevláda názor, že žiaci majú porozumiel' učiteľovi. Malo by to byť podľa môjho názoru naopak. V prvom rade má učiteľ porozumiel' študentovej duši, aby na oplátku on mohol porozumiel' jeho výkladu.

odovzdal svojim deťom a vnukom.

SPOMIENKA

Pýtať sa na názor žiakov, aký bol váš učiteľ, je dosť zradné. Neexistuje taký, ktorý vyhovuje všetkým. Ale prekvapujúce je, že mnoho ľudí si na p. Novotného spomína ako na veselého človeka, ktorému stále žiaril úprimný úsmev na tvári a z ktorého srsť sa volnala. Mne osobne sa na ňom páčilo to, že sa vedel ľuďom priblížiť. Je to vzácna vlastnosť. Jednoduchým aj vzdelaným, starým aj mladým, znáym i tým, ktorých nepoznal. Už nadáleko sa sám prý pozdravil. Na jar r. 2000 sa zúčastnil stretnutia spolužiakov po 50 rokoch. Vtedy ešte netušil, že je posledné.

Ked' odíde človek, ktorého sme mali radi, žiada sa mi použiť slová sv. Augustína: "Nesmútme, že sme ho stratili, ale dákujme, že sme ho mali."

Povolanie učiteľa

Uznávané i zaznávané, vážené i vysmevané. Ako veľmi potrebujú mladí a začínajúci učitelia vzory. Učiteľské vzory. Patrí medzi tých, ktorí ich hľadajú. Kto z učiteľov mi môže byť vzorom vo svojom povolaní? Ked' sa hlbšie zamyslím, v podstate platí, že od každého sa môžem čomosi priučiť, objaviť nejakú peknú vlastnosť, ba priam cnotu, ktorá ma fascinuje a je mi vzorom. Aj v p. Novotnom som objavila to, čo zostane i v mojom srdci – jeho úžasný optimizmus a stály úsmev na tvári. Ked' sme sa stretli, mala som pocit, že mi rozumie.

Chcela by som na tomto mieste povzbudit' všetkých terajších i budúcich učiteľov. Ak sa vám bude zdať, že zapochybujete o krásse tohto povolania, spomeňte si na ten najkrajší vzor, na najlepšieho Učiteľa – Ježiša Krista. Takisto bol v čase svojho účinkovania uznávaný i zaznávaný, vážený i vysmevaný... Učme sa od Noho! Vyučoval, radil, ba aj karhal a napomínal, ukazoval smer.

Všetko to však robil s láskou.

Monika Hodnická

Ako mladý učiteľ
Foto: rodinný archív

ŽIVOTNÁ DRÁHA

Pán Ladislav Novotný sa narodil 23.3.1930 v Sp. Tomášovciach, kde býval spolu s 5 súrodencami. Zmaturoval na Učitelskom ústave v Sp. Novej Vsi v r. 1950. Učiť začal na Ústave baníckeho dorastu v Rudňanoch, kde pôsobil 4 mesiace a potom pokračoval na Meštianskej škole v Markušovciach (terajšie zdravotné stredisko). Takmer po pol roku nastúpil na vojenskú prezenčnú službu do Uherského Hradišťa a Liberca. Po vojenčine vyučoval 2 roky v Markušovciach a sice v starom hradbe. Šk. rok 1955-56 učil v Sp. Vlachoch a 1956 sa vrátil na "Meštianku", resp. ZDŠ do Markušoviec. V rokoch 1958-70 pôsobil ako riaditeľ a jediný učiteľ Jednotriednej školy v Lieskovancoch. V jednej triede sa nachádzal 1.-5.-ročník. Takže sa bolo treba riadne obracať. Roku 1970 sa už natrvalo vrátil do Markušoviec, kde vyučoval na Základnej škole. V rokoch 1984-85 tu zriaďal aj Osobitnú školu. Pre túto vec bol natol'ko zapálený, že sám chodieval po rómske deti do osady a "naháňal" ich do školy, aby mali vzdelanie.

FUNKCIA UČITEĽA – ČLOVEK PRE VŠETKO

V roku 1956 sa oženil s p. Teréziou, rod. Parovou. Narodili sa im dve deti. Pre mladý manželský pár nebolo ľahké prísť do cudzieho prostredia a byť tu pre ľudí v Lieskovancoch stále k dispozícii. Či bolo potrebné niečo zorganizovať, sprostredkovať, volať lekára, vybavovať, zaobstarávať, zachraňovať, už sa klopalo na dvere p. učiteľa. On to robil stále s ochotou a rád. Stále pomohol, ako vedel. Jeho veľkou záľubou bol kultúrny život v obci. Za pomoc dedičanov nacvičil niekoľko divadelných predstavení, napr. Bačova žena, Statočný valach, Trampoty s láskou, Pytliačkova žena... Prezentovali sa s nimi i v okolitých dedinách. Organizoval majálesy, tancovačky, zájazdy, autobusy na odpusty. Rád a

pekné spieval a hrával na harmonike. Okrem toho písal miestnu kroniku. Začal 20.10.1958 a posledný jeho záznam je tu z 27.4.1968. Písal o všeličom. O živote dedičanov, o počasí a prípadných kalamiatách, o sčítaní ľudu, o tragédiách, ale i o radostných udalostiach, o kultúrnom živote, zvykoch, krojoch... Sám vydal i 9 čísel dedinských novín "Život Lieskovian". Na tento životný úsek mal on i jeho rodina veľmi milú spomienku.

MANŽEI, OTEC, DEDKO

Svoj život zasvätil učiteľovaniu. No napriek tomu bola rodina stále na prvom mieste. V ľahkých časoch totalitného systému hľadal a nachádzal spôsoby na to, aby chodila rodina do kostola a prijímalala sviatosti. Bolo to pre nich veľmi dôležité. Zostal verný rodičovskej katolíckej výchove, ktorú

malé spoločenstvá na DUCHOVNEJ BÁZE

Ježiš Kristus nám priniesol nový život a chce nám ho dať v hojnosti. Nemožno ho však žiť bez pomoci druhých, ale musí byť zdieľaný s ostatnými bratmi vo viere. Kresťanské spoločenstvo je pre veriaceho človeka nevyhnutným prostriedkom na to, aby žil úplne svoje kresťanstvo. Boh nás nechce spasť po jednom, ale spojených vo viere, v jednom. Sme spolupracovníkmi na diele spásy a navzájom závislí na druhých.

Kresťanské spoločenstvo nepozostáva zo svätých a dokonalých ľudí, ale z osôb, ktoré chcú napredovať na svojej ceste za Pánom. Tak ako si uvedomujeme dôležitosť rodiny v spoločnosti, rovnako je pre nás potrebná kresťanská rodina - komunita. Tam môžeme

pravovať na ich službu. I oni Ho mohli ľepšie spoznať, pretože mohli byť stále pri ňom.

Aj prvotná Cirkev sa schá-

Je potrebné vytvárať malé skupinky – komunity, v ktorých budeme zdieľať našu vieri, v ktorých sa budeme spoločne modliť.

dzala v chráme pri modlitbách a na učení apoštолов, no stretávala sa aj po domoch. Teda nie ako alternatíva, ale ako doplnenie. Čažko si predstaviť, že by sa po domoch stretali po päťdesiat či po sto. Je zrejmé, že šlo o malé skupiny, v ktorých sa vzájomne poznali, bližšie zdieľali svoje životy a dôverovali si.

K tomu, aby sme sa mohli vzájomne stretať pri modlitbách, nepotrebuje nejaký povel či poverenie. Vyplýva to z nášho krstu, ktorým sme boli začlenení do Ježiša i z našej birmovky, ktorou nám bola daná sila kráčať neohrozené za Ježišom. On sám nám povedal: "Kde sú dvaja alebo tria v mojom mene...."

Ježišovi sa páči, ked' sa kvôli Nemu stretávame a odmieňať, ktorí Ho takýmto spôsobom hľadajú.

Prinášam vám teraz svedectvo mojej sestry Majky, ktorá prežíva radosť života v malom spoločenstve tam, kde momentálne žije a pracuje, v Bratislave.

Azda som si nikdy tak neuviedomovala potrebu patriť do nejakého malého spoločenstva ako teraz, ked' také spoločenstvo mám. Pamätam si, ako som sa raz kňazovi priznala, že som nevytrvalá vo svojich dobrých predsačatiach a bola som veľmi prekvapená, ked' sa ma opýtal, či mám nejaké spoločenstvo. Vtedy som ešte nemala. Tak som sa modlila a Pán

mi naozaj ukázal skupinu ľudí, kresťanov. Pravidelne sme sa stretávali na modlitbe a okrem "modlitebných stretiek" sme sa snažili dostať bližšie aj navzájom jeden k druhému. Na výletoch, prechádzkach alebo aj v kuchyni, keď sme si spolu pripravovali jedlo. V internáte bolo takýchto príležitostí dosť. Postupne sa z toho vykryštalizovali aj nejaké služby ako relácie v internátnom rozhlasovom štúdiu, služba starým ľuďom. Tam som tak naozaj prvýkrát pocítila, že tito ľudia, hoci ne-

Azda som si nikdy tak neuvedomovala potrebu patriť do nejakého malého spoločenstva, ako teraz, ked' také spoločenstvo mám.

boli všetci úplne "podľa môjho gusta", mi pomáhajú ísť dopredu, ak hovorím o duchovnom živote, o živote s Bohom. A na druhej strane, časom Pán upravoval aj vzťahy medzi nami. Veľmi k tomu pomohla spoločná modlitba, zdieľanie, otváranie sa jeden druhému a pomáhanie si.

Ked' mi raz kamarátká ponúkla, aby som príšla pracovať za ňou do Bratislavu, moja prvá podmienka bola: „prídem, ak ma priviedeš do spoločenstva". Vedela som, že už nechcem žiť sama "so svojím Bohom". A som vďačná Pánovi, že

Pán nás premieňa. A tým sa menia aj naše vzťahy. Naučíť sa žiť v spoločenstve - to je proces uzdravovania. Pán nám chce dať veľmi veľa práve cez našich bratov a sestry,

Snímka: archív

ní" zo všetkých vrstiev, skupín – slobodní, manželia s deťmi, nezamestnaní, podnikatelia, ba aj Rómovia. Po čase sme sa dozvedeli, že cieľom týchto stretnutí je vybudovať komunitu. Nepoznali sme sa a mali sme od seba dosť ďaleko. Ale Bohu nič nie je nemožné. Každý z nás si musel vo svojom vnútri vybojať boj. A neboli to ľahký boj. Niekoľkokrát to mnohí z nás chceli vziať. Mňa držala iba viera, že to

nebola náhoda a že to bol Boh, ktorý nás spojil. Môžem povedať, že spočiatku nás držala iba modlitba a spoločné prežívanie vzťahu k nášmu Nebeskému Otcovovi.

Prešli tri roky a vyformovali sme sa do komunity. Prešli sme spoločným vyučovaním, veľa sme dostávali a veríme, že prichádzza čas, kedy budeme môcť poslužiť Bohu a pracovať spolu na Kristovej misii.

Viem, že vrcholom spoločenstva je liturgické spoločenstvo, keď sa ľudia zídu sláviť Eucharistiu. Na tomto stretnutí však

nie je možné vytvárať vzťahy. A ak chceme rást v učení sa kresťanskému "životnému štýlu", potrebujeme spoločenstvo, aj medzi ľudské vzťahy, aby sme mohli spolu vydávať svedectvo. Tak ako prví kresťania. Nepresvedčili ostatných slovami, ale tým, ako sa navzájom milovali. V Sk 2, 42-46 zisťujeme, že sa stretávali na dvoch miestach –

Kresťanské spoločenstvo je v prvom rade postavené na našom živom vzťahu k Bohu, až potom rastie naša schopnosť budovať dobre vzťahy s bratmi a sestrami v spoločenstve.

prijímať lásku, oporu a starostlivosť, ale zároveň rozdávať.

Obraciám sa na vás, mojich drahých "spoludinčanov" - nežime našu vieri "na môj spôsob". Chcem vyzvať zvlášť mladých, ale nielen tých. Skúmme sa spojiť v budovaní Kristovho Tela, ved' On sám nás k tomu volá. Je potrebné vytvárať malé skupinky – komunity, v ktorých budeme zdieľať našu vieri, v ktorých sa budeme spoločne modliť.

Už Ježiš nám ukázal, aké dôležité je malé spoločenstvo. On si vyvolil apoštолов z veľkého zástupu učeníkov, pretože vedel, že takto ich bude môcť lepiej a rýchlejšie formovať a pri-

nám tu daroval také spoločenstvo, aké máme. Spočiatku to nebol ľahké. Stretli sme sa na jednom zhromaždení, ktoré viedli ľudia z komunity v Rakúsku. Boli sme tam „pozbiera-

v chráme, kde spolu velebili, oslavovali Pána, počúvali učenie apoštolov a na malých zhromaždeniach po domoch, kde prežívali vzájomné spoločenstvo. Tu sa formovali učenici.

Schopnosť prežívať spoločenstvo, poznávať sa a byť si blízko je nám všetkým prirodzená a môžeme ju nájsť v akejkoľvek inej skupine, záujmovom kľube alebo spolku, kde

ľudí spája rovnaký záujem. V čom sa teda odlišuje spoločenstvo kresťanov? Kristus poviedal: „Ak milujete len tých, ktorí vás milujú, môžete za to čakať Božie uznanie? Ved' aj hriešníci milujú tých, ktorí milujú ich. Ak robíte dobro tým, ktorí robia dobro vám, môžete za to očakávať Božie uznanie? Ved' to isté robia hriešníci.“ (Lk 6,32-33). Kresťanské spoločenstvo je v prvom rade postavené na našom živom vzťahu k Bohu, až potom rastie naša schopnosť budovať dobré vzťahy s bratmi a sestrami v spoločenstve. A na druhej strane, nemôžeme byť zmierení s Bohom, ak nie sme zmierení jeden s druhým. A nás vzťah a záväzok voči blížnym nie je založený na obdive alebo sympatiách, ale na Novej Zmluve Ježiša Krista. Všetci potrebujeme vzájomné prijímanie sa založené na záväzku. Ved' sме vlastne všetci hriešníci, nad ktorými sa Boh zamiloval.

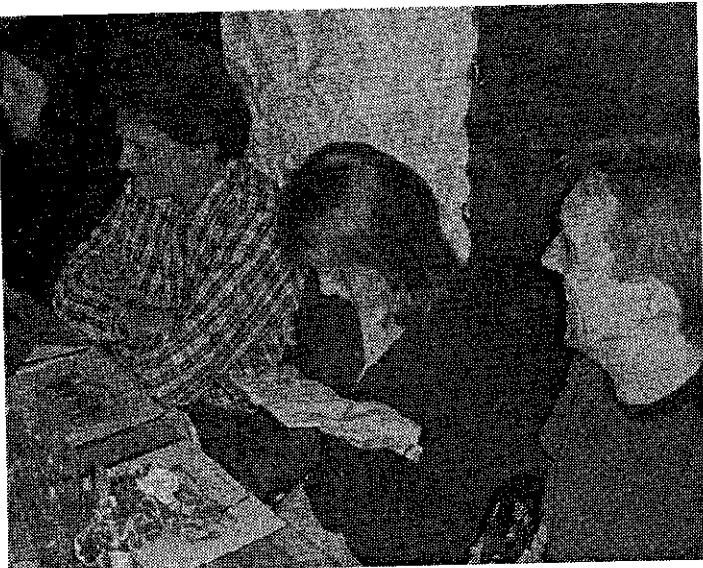
Naša komunitka je rozdeľená do malých 10 – 12 členných modlitebných skupiniek, ktoré sa stretávajú raz do týždňa. Sama môžem dať svedectvo zo svojej skupinky. Sme tam ľudia rôznych pováh a z rôznych spoľočenských skupín. A niekedy to vyjde na povrch. Ale poznanie, že Boh nás miluje takých, akí sме, aj napriek našim chybám, nám pomáha sa prijímať – cez spoločnú modlitbu, uctievanie a zdieľanie. A vidím, že Pán nás premieňa. A tým sa menia aj naše vzťahy. Naučíť sa žiť v spoločenstve – to je proces uzdravovania. Pán nám chce dať veľmi veľa práve cez

našich bratov a sestry. Ich potrebujeme, keď sme znechutnení, aby nás povzbudili a aj vtedy, keď niečo v našom živote nie je v poriadku a my to možno sami nevidíme. Páči sa mi to podobenstvo, ktoré som niek-

povedať. Môže to byť slovo povzbudenia, nádeje alebo napomenutia – pre seba, pre druhých alebo pre skupinku ako celok. Tiež si slúžime príhovorom za seba – ak má niekto ľažkosti, problémy. Alebo si konkrétnie pomáhame. Biblia nás vyzýva, aby sme sa spolu tešili, spolu plakali a niesli bremená jedni druhým (Rim 12,15; Gal 6,2). Je to prejavom jednoty, vzájomnej závislosti a potreby starať sa jeden o druhého. Zdôverovanie sa veľmi utužuje naše vzťahy.

Potom nasleduje čítanie zo Svätého Písma a zdieľanie, čo nás osloviло, čo sme vnímali. Toto zdieľanie nás nútí pre-

de počula, že máme na chrbte uprostred jedno miesto, na ktoré nedochiahneme a teda, ak sa chceme umyť, potrebujeme braťa alebo sestru, ktorí by nám

Snímka: archív

špinu z toho miesta odstránilí.

Ako vyzerá naše modlitebné stretnutie? Otvárame ho spoľočnou oslavou Boha, chválami, kde svoju pozornosť upriamujeme na Noho a velebíme Jeho svätošť, lásku, veľkosť a moc. Ďakujeme mu za všetko, čo robí v našich životoch. Pritom sa snažíme byť citliví na vedenie Ducha Svätého. Vo Svätom Písme je niekoľko miest, kde sme k tomu vyzývaní (Ž 96,7-9; Ž 113; Ž 135,1-3; Ž 149,1). K chválam sa pripája modlitba za potreby naše alebo iné, ktoré vidíme okolo seba (potreby blízkych, za spoločnosť, Cirkev...). Počas modlitby máme krátke chvíle načúvania, kedy sa otváramo tomu, čo by nám Pán chcel

mýšlať o rôznych veciach a tiež zamyslieť sa, ako Božie Slovo žijeme naozaj. A tiež si ho pomáhame vysvetlovať. Zdieľanie niekedy doplníme vy-

Myslím, že sám Pán Ježiš nám dal príklad, že skupinky sú v Cirkvi dôležité, keď si hned na začiatku svojho verejného účinkovania zhromaždil Dvanásťich, s ktorými zdieľal svoj život.

učovaním, ktoré si pripraví niekto zo skupinky, alebo si pozveme knaza alebo skúseného kazateľa.

Na záver máme spoločné jedlo a rozhovor, ako sa nám darí v škole, v práci, doma.

Dobré vzťahy vyžadujú modlitbu, a tak máme "kolečko", kedy sa modlíme počas celého týždňa za jedného brata alebo sestru.

Myslím, že sám Pán Ježiš nám dal príklad, že skupinky sú v Cirkvi dôležité, keď si hned na začiatku svojho verejného účinkovania zhromaždil Dvanásťich, s ktorými zdieľal svoj život: učil ich, jedával s nimi, pracoval a cestoval. Aj Ján Pavol II. vo svojom apoštolskom liste Christifideles Laici (hlavne body 26 – 28) vyjadril požiadavku, aby sa miestne cirkevné autority postarali o to, aby vo farnostiach vznikali a "rásťli malé bázové spoločenstvá, nazývané aj živé spoľočenstvá, v ktorých veriaci môžu vzájomne hľať Božie Slovo a môžu byť účinnými v službe a láske". Encyklička Redemptoris Missio (1190; body 51-60), najnovšie aj Všeobecné direktórium pre katechizáciu (1997; body 263-264) hovoria, že základové cirkevné spoločenstvá sú znakom vitality Cirkvi. Zakladanie takýchto skupiniek teda nie je módnowlnou, ale obnovou Cirkvi.

Myslím si, že spoločenstvo je naozaj veľmi dôležité pre duchovný rast a duchovnú formáciu a je zároveň našou pomocou v boji proti telu, svetu a diablu.

Verím, že tieto slová bude aspoň pre niekoho z vás, ktorí ste sa začíiali do týchto riadkov povzbudením k tomu, aby ste sa snažili o vytvorenie takej malej komunity, alebo vás aspoň nenechajú ľahostajných v prípade, ak vás niekto oslovi, aby ste sa stali členmi už existujúceho spoločenstva.

Povzbudzujem vás k tomu a modlim sa za to.

Pripravili:
Martína Mrovčáková
Mariana Mrovčáková

Reportáž z Lieskovian

Leto sa pominulo, prázdniny sa skončili, začal september a s ním aj nový školský rok. Školáci a študenti ešte plní zážitkov z dovoleniek, výletov a návštěv u svojich starých rodičov či známych po dvoch mesiacoch opäť zasadli do školských lavíc.

Hned' v prvý septembrový týždeň som oslovila malú skupinku dievčat. Zámerne som si vybraľa vekovú skupinu od prvého až po deviaty ročník. Je to totiž najfrekventovanejšia veková hladina detí a mládeže v Lieskovancoch. Boli veľmi ochotné a ústretové. Chcem sa podakovať Lucii, Mirke, Terezke, Veronike, Radke, Miriamke, Danielke a Silvii, ktorí venovali svoj volný čas.

Všetky sú členkami speváckeho zboru, ktorý vede Mgr. Zuzana Kepustová. Dúfajme, že po prázdninách obnoví svoju činnosť. Svätá omša s ich spestrením sa stala u nás príjemnou samozrejlosťou. Veľmi sa tešia na „strelká“ so Zuzanou v sakristii nášho kostola. Tu si čítajú rôzne príbehy a na základe nich sa rozprávajú a kreslia obrázky.

Spolu sme si zaspomínali na ešte nezabudnuté prázdniny. S láskou si spomínajú na sestru Viktóriu z Lieskovian, o ktorej sme písali v prvom čísle nášho časopisu. Sestra Viktorie im venuje podľa možnosti počas svojej dovolenky všetok svoj volný čas. Pochválili sa mi, že ich na-

učila veľa nových piesní a básničiek. „S ňou sa nikdy nenuďime“, odpovedali jednohlasne. Už teraz sa tešia na ďalšiu jej dovolenkú.

Tie staršie si zaspomínali aj na spoločnú „opekačku“ s pánom kaplánom Budzá-

Lieskovianske deti

kom v markušovskom lese, vraj bolo veselo! Spoločne sa však zhodli na tom, že tých spoločných výletov počas celých prázdnin bolo pomálo. Zaujímalo ma, či by ich rodičia pustili. Odpovedali skoro zborovo: „Áno, samozrejme! Ved' možno by šli aj s nami.“

A aké podujatia by sa im v rámci farnosti páčili? Čo zaujímateľné by ste chceli robiť vo svojom voľnom čase? Na to odpovedali sice rôzne, ale skoro všetky sa zhodli na tom, žeby boli rady, keby boli častejšie diskotéky podobné tej, ktorá bola v deň nášho odpustu v miestnom parku. Veľmi

ma však zaujal názor, žeby rady pripravovali darčeky a jednoduché výrobky pre domovy dôchodcov či detské domovy, a to nielen na Mikuláša a počas Vianoc, ako to bolo po minulé roky aj s kaplánom Kasanom. „Chodíme do detských domovov až zo školy s našimi katechézami, ale len pred vianočnými sviatkami, a to je málo“, dodali.

Myšlienka je to veľmi zaujímavá a chvályhodná, zvlášť ak ide o tak nízku vekovú kategóriu. Bohužiaľ na ich realizáciu im chýba pár dôležitých vecí. V prvom rade miestnosť, kde by sa stretávali, ale hlavne ľudia, ktorí by sa im venovali bez nároku na akúkoľvek hmotnú odmenu. Takých ľudí je skutočne nedostatoč. Nemusí byť pravidlom, že majú byť z radov duchovných, i keď pravdou zostáva, žeby mali ísť príkladom. Môžu to byť jednoducho aj rodičia či starší súrodenci. Tejto mladej nastupujúcej generácii je potrebné sa venovať nie len v našej de-

dine. Na svoju plnú realizáciu potrebujú len našu pomocnú ruku, ktorá by ich usmernila a ochránila. Mnohí si ani neviete predstaviť, kolko majú tí mladí v sebe energie a nápadov. Tá však vďaka nám ostáva nevyužitá. Bola by veľká škoda, keby sme toto krehké a čisté semienko lásky, ktoré v nich práve teraz klíči a rastie, nevyrástlo a neprinieslo plody len vďaka práve našej ľahostajnosti a egoizmu. Je našou povinnosťou chrániť ho od vetra zloby, ohňa nenávisti a závisti. Pretože v opačnom prípade si „pletierme bič“ sami na seba.

Mária Krotká

Spomienka na Žakovce

Učte sa robiť dobro, domáhajte sa práva, pomôžte utlačanemu, vymožte právo sirote, obhajujte vdovu!

(Iz 1,17)

Od 3. do 8. septembra som bol na brigáde v Žakovciach. Bohosluvci súťažného ročníka boli povoleni vedením seminára, aby sa letejšej brigády zúčastnili pravne tam, vo svete už dobre známych Žakovciach. Mysiel som si, že to bude taká obyčajná brigáda, opracujem si tých páč chvíľ a mam pokoj. Realita bola veľak iná.

Prvý skutočný kontakt s bezdomovcami, bývalými väzňami a telesne postihnutými zásahom dušu každého z nás. Ľudia na okrajoch spoločnosti, ktorých nikto nechce, o ktorých sa nikto nezaujíma. Je iné sledovať osudy takých ľudí na televíznej obrazovke alebo s nádržnym odstupom v našom bežnom živote a iné s nimi žiť, pracovať, stolovať. A tak som prežil pracovný týždeň ako jeden z nich.

„Tu sme si všetci rovní a berieme to ako jedného z nás, nevadí nám.“ – zaznelo z úst chlapíka, ktorý toho prežil v živote naozaj dosť, čo prehrádzalo jeho zjazvené telo. Vzbuďoval respekt, ba dokonca strach. Prijal som túto ponuku, no trvalo mi dva dni, kým som prenikol a zžil sa s nezvyčajným spoločenstvom. Až vtedy som začal chápať tvrdých chlapov, s ktorými

sa život nemazal a predsa sa za deň dokázali pomociť tri ruženice a zúčastniť na sv. omši. A este niečo. Všetci respektovali slovo a vôleľ ich farára. Zdalo sa mi to nemožné.

Napriek tomu, že obyčajného dňa je práca a modlitba. Každé ráno začínajú sv. omšou, kde im páns farár Kufa vysvetluje Božie slovo. Tam sa pretvárajú ľudské srdcia, jedine tam Katecheza, ktorá je im ponúkaná počas kázne niektorých oslovi, iní si ju vypočújú len z povinnosti. Ale predsa Boží Duch pôsobí.

120 duší, ľudí rôznej povahy a charakteru obýva tú usadlosť na okrají dediny. Komplex budov, ktoré vyrastli dôľa s povedom z nich, nasvedčuje len jednému. Boh sa postará o chudobných a chorých. „Začínal som v starej ošarpanej fare, kde len jedna izba bola ako tak obývatelná. Mal som pri sebe päť sto korún, starú Oktáviu, škvarky a trochu chleba.“ Nezmonhol som sa na slovo a hľadal som ďalej do tvare muža – khaza, ktorý mi ukázal, čo je to pravá obeta. Dnes stojia v Žakovciach dve obyvatelne budovy, takisto aj komplex hospodárskych budov a rodinné domčeky, ktoré sú pripravené pojať mladé rodiny už schopné žiť pionierčícky život.

Iba ten, kto spravne pochopil evanjelium, pochopí aj snahu pána farára Kufo, ktorý len plní Božiu výzvu. Nebudeme ani my ľahostajní a podporujme toto Božie dieľo našimi modlitbami.

Cyril Hamrák

Z vašich listov...

Matička

*Umrela matička, umrela jej biela dušička
st'a paprsk zlatý, späť v nebo vzatý letela...*

(Erben)

Je už dávno po "Dni matiek" a ja som si myslala, že čo budem písť o svojej matke, jednoduchej žene, ktorá nemala ani vysokú školu, len 6 tried maďarských, ale keď som čítala nás farský časopis, že žena je najhodnotnejšia skrz živé kvietky, uvedomila som si, že naša mamička je tá najhodnotnejšia žena v našom živote. Vychovala 12 detí, naučila nás poriadne žiť, veriť v Boha a milovať bližného ako seba samého. Nikdy nič cudzie nežiadať, pokorný byť pre Bohom, neulakomiť sa na cudzí majetok, neožierat' sa, nesmilniť, ani necudzoložiť, milovať aj nepriateľov a dobre robiť tým, ktorí nás nenávidia a odpustiť, kým slinko nezájde, pracovať do úmoru a z radosti svojej duše chváliť Boha, zachovávať 10 Božích prikázaní a snažiť sa z celej sily : Cirkvi vernosť zachovať, ju i knazstvo v potrebách napomáhať.

Celý život som túžila verejne sa mojej mamičke podákať a až teraz na sklonku života vidím a uznávam jej prácu, starostlivosť a trápenie, ktoré mala s nami.

Mamička, ďakujem za všetkých. Keď na deň sv. Anny čítajú lekcii, ja sa stotožňujem s tým, že to o tebe čítajú.

"Kto nájde ženu udatnú, jej cena prevyšuje všetky poklady zeme." Anna Baldovská, Markušovce

Rodina Jána Mikolaja a Heleny Brajerovej

Foto: rodinný archív

SPOVEĎ

*Sused katolík, dobrý, zlý.
Nikdy som sa o to nestarala.*

Nerobila som nikomu to, čo by sa mi nepáčilo, keby to robili mne. Vedela som ustupovať, akceptovať, tolerovať. A zrazu všetko je opačne. Nedokážem sa ovládať, chcem kričať, nadávať, robiť zlosť, rozbijať a ako nenávidím a preklínám. Viem, sú to ľažké hriechy, ale či je väčší? Sused, ktorý sa vyhlasuje za katolíka, by mal

byť príkladom pre ostatných, ale on svojim správaním privádza iných do hriechu.

Viem, nemala by som hrešiť, ale nie každý je tak silný, aby ustavične len ustupoval. Neviem, ale keby mi sused povedal, že si neželá, aby som do jeho dvora dala okno pri rekonštrukcii domu, tak ho tam nedám, pretože pokoj a medzi ľudské vzťahy by mi boli prednejšie. Všetko sa dá urobiť ináč, keď sa pri dobrej vôle chce.. Ide o človeka, ktorý nedelu čo nedeľu navštievuje

Ad.: Prvoprijímajúce deti 2001

(Pokoj a dobro č. 2/2001, str.8)

Tento cestou sa chceme ospravedlniť Ivanke Pramukovej za chybné vytlačenie jej mena. Za porozumenie ďakujeme.

redakcia

Z listov prvoprijímajúcich detí

Na sväté prijímanie sme sa pripravovali celý rok, ale najviac posledný týždeň. V sobotu pred svätou spovedou som mala strach. Ale po nej mi bolo lepšie, lebo Pán Boh mi hriechy odpustil. V nedeľu od rána som bola nervózna. Slávnostná svätá omša sa mi veľmi páčila. Bola som šťastná, že som mohla prijať do svojho srdca Pána Ježiša. Snažím sa byť dobrá, aby som mohla prijímať Pána Ježiša čo najviac.

Lenka Kozáková, Markušovce

Keď som išla na 1. sv. prijímanie, trošku som sa bála, či budeme všetko vedieť, ako sme sa naučili. Pred kostolom sme sa zoradili. Prví dva niesli vankúšiky, na ktorých bola položená košielka a sviečka. Potom sme vošli do kostola. Keď sme sa posadali, prestala som mať strach. Potom začala sv. omša. Počúvala som pána farára a tešila som sa, že po prvý raz pôjdem prijať Ježiša. Najprv sme si zapálili sviečky a obnovili krstné sľuby. Keď sme sa pomodlili modlitbu pred sv. prijímaním, tak som išla s rodičmi, bratom a krstnou mamou k oltáru a prijala Ježiša. Na konci sv. omše sme sa podakovali pánu farárovi za to, že nás celý rok pripravoval. Po fotení sme sa všetci rozložili domov. Doma mi gratulovala celá rodina a dostala som veľa darčekov.

Zuzana Pačnárová, Markušovce

Už len tým, že som sa vyspovedala a prijal som do svojich úst telo Pána Ježiša Krista, mám veľký pocit, akoby zo mňa spadol veľký kameň. Odteraz chcem byť lepší, počúvať rodičov a častejšie chodiť do Božieho chrámu a prijímať Pána Ježiša Krista. Moje dojmy sú úžasné, lebo také niečo sa neopakuje každý deň, ale iba raz za život. Som rád, že ma moji rodičia a pán farár pripravili na túto slávnosť. Som rád a nezabudnem na to.

Ludko Rimbala, Markušovce

Vážení čitateľia, chceme vám pripomenúť, že naša redakcia sa na stránkach časopisu bude venovať iba neanonýmnym listom. Za pochopenie ďakujeme.

-red-

chrám a počúva Božie slovo. Ale doma koná ináč! Zrejme ne-počúva Božie slovo, ale sníva o tom, čo mu ešte treba urobiť. Tak ako okno do susedov. Najprv ho nedal, rešpektoval jedinú námitku a priponienku danú k povoleniu stavebného konania, ale po čase si to rozmyslel a to okno urobil.

Nejde len o to okno, predtým toho bolo viac, ale vo všetkom sa ustúpilo, ale dokedy? Pohár horkosti tým oknom pretekol. Začínam už aj veriť, že ten môj pobožný sused doká-

zal odstrániť môjho psa, aby mu nestál v ceste. Mnohí z Vás po prečítaní týchto riadkov si možno pomyslia, čia je tá spoved, pisateľkina alebo susedova? Je moja za hriechy, ktoré páčam a prosím Pána Boha o odpustenie a zároveň sa pytiam: malo by to byť tak preto, aby som hrešila, alebo niekto iný si uvedomil, akých hriechov sa dopúšťa, respektívne popremýšľal nad sebou a uvedomil si, že takto sa katolík nespráva.

**M. Sedláčková ml.
Markušovce**

Pokoj a dobro 3-4/2001

FARSKÝ KLEBEBNÍK

Počas prázdninových mesiacov sa život v našej farnosti ani zdáleka nezastavil. Svedčí o tom aj tato rubrika plná zaujímavých správ z diania u nás doma i z okolia.

DUCHOVNÉ AKTIVITY

- » V júni zavŕšili svoje štúdium hry na organ absolventskou sv. omšou Jozef Súkeník a Lucia Hudáková z Markušoviec, Martina Klúčárová z Lieskovian a Iveta Drabiščáková z Tepličky. K úspešnému zakončeniu štúdia im blahoželáme a prajeme im, aby získané vedomosti a zručnosti hojne zúročili aj v službe Pánovi ako organisti.
- » 14. 6. na sviatok Najsvätejšieho Kristovho tela a krvi sa v našej farnosti konal slávnostný sprievod tzv. oltáriky.

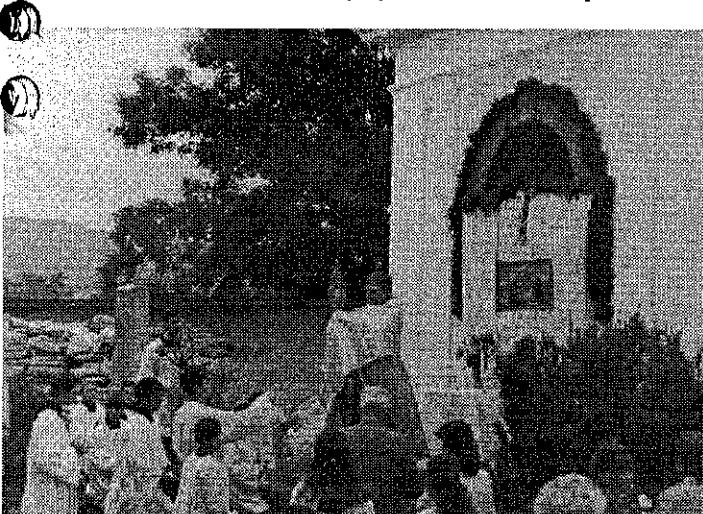

Foto: P. Lazor

- » V nedeli 12.8.2001 sa konala odpustová slávnosť Obnovy Panny Márie v Lieskovanoch. Slávnostnú sv. omšu pri tejto príležitosti slúžil pán kaplán Jaroslav Chovanec.
- » V pondelok 3.9.2001 o 9,00 hodine vo farskom kostole sv. Michala archanjela v Markušovciach slúžil sv. omšu so spevom "Veni Sanctae" na začiatku školského roku pán farár Ján Duda. Predtým sa zúčastnil slávnostného otvorenia školského roka 2001/2002 na Základnej škole v Markušovciach, kde sa aj krátko prihovoril učiteľom a žiakom školy.
- » V sobotu 8.9.2001 o 10,00 hodine sa konala odpustová slávnosť pri príležitosti sviatku Narodenia Panny Márie v Tepličke. Slávnostnú sv. omšu celebroval a kázeň prednesol vdp. Peter Lovas, správca farnosti Spišská Teplica. Koncelebrovali pán farár Ján Duda a pán kaplán Ján Budzák.

PRELOŽENIE KAPLÁNA CHOVANCA

Spišský biskup prof. ThDr. František Tondra dekretem rozhodol, že pána kaplana Ing. Mgr. Jaroslava Chovanca odvoláva z postu kaplana farnosti Markušovce a s účinnosťou od 10.9.2001 mu prideli miesto kaplana vo farnosti Vysoké Tatry.

PRACOVNÉ AKTIVITY

- » Počas prázdnin bola farská budova napojená na obecný vodovod. Pri výkopových a iných práciach pomáhal Jozef Kamenický, Ján Rimbaľa, Tomáš Adamec, Pavol Maliňák, Štefan Šterbák, Ján Jánošík, Lukáš Sečka, Róbert Gurčík, Michal Franko, Ladislav Šteiner a iní.
- » Podľa projektu, ktorý navrhol Ing. Arch. Marián Goč z Ružomberka (projektoval aj interiér kostola v Markušovciach), firma "Aman" z Markušoviec vyrába kovové vstupné brány na kostolné nádvorie. Brány by mali byť hotové do konca občianskeho roka.
- » Pán Michal Franko v septembri tohto roku dokončil výrobu nábytku do Farského centra vzdelávania v Markušovciach.
- » Firma "Záhradníctvo Ján Živčák" aj tohto roku počas celého leta udržiavala výzdobu a údržbu exteriéru filiálneho kostola v Lieskovancoch.

AKTIVITY MIMO FARNOSTI

- » Pán farár Ján Duda sa 30. mája tohto roku ako skúšajúci zúčastnil na štátnych skúškach študentov teologie na TI RKCMF v Spišskom Podhradí.
- » Dňa 11. júna tohto roku sa konalo plenárne zasadanie Kňazskej rady Spišskej diecézy, ktorému predsedal spišský diecézny biskup. V popoludňajších hodinách sa konalo pracovné zasadanie Zboru konzultorov diecézy. Oboch zasadaní sa zúčastnil aj pán farár Duda.
- » Z výslovného poverenia spišského diecézneho biskupa sa pán farár Duda zúčastnil dňa 18. júna tohto roku pracovného stretnutia dekanov Spišskej diecézy.
- » V piatok 22. júna 2001 sa konalo slávnostné zasadanie Akademickej obce Univerzity Komenského v aule univerzity v Bratislave. Pri tejto príležitosti sa konali aj slávnostné promócie všetkých fakúlt Univerzity Komenského. Rektor Univerzity Komenského prof. Ing. Dr. h.c. Ferdinand Devínsky, DrSc., odovzdal okrem iných aj pánu farárovi Jánovi Dudovi dekrét, ktorým ho vymenoval za docenta v odbore katolická teológia po úspešnom splnení habilitačného konania.
- » V stredu 4. júla tohto roku sa pán farár Duda spolu s docentom Ivanom Chalupeckým a profesorom Viliamom Judákom, dekanom Teologickej fakulty v Bratislave zúčastnil v STV relácie "Sféry dôverné".
- » Dňa 29. júla 2001 predsedal pán farár Duda slávnostnej odpustovej sv. omši pri príležitosti odpustu sv. Anny v Podolínci na pozvanie tamoxieho pána dekana a farára Jozefa Patakyho.
- » V sobotu 4. augusta tohto roku pán farár Duda spolu s bohoslovcom Cyrilom Hamrákom a Jánom Rimbalom navštívili vdp. Antona Kasana, správcu farnosti Vracov na Morave v Olomouckej arcidiecéze. Večer 4. augusta tam mal pán farár prednášku o rôznych náboženských tématach a v nedeľu 5. augusta o 10,00 hodine predsedal slávnostnej sv. omši pri príležitosti odpustu sv. Vavrinca.
- » Počas prázdnin sa všetci naši bohoslovci zúčastnili na dvojtýždňovej brigáde v seminári. Cyril Hamrák brigádovo jeden týždeň aj v Žákovciach pri vdp. Kufovi. O svojich zážitkoch z tejto brigády píše na strane 15.

SPEVOKOL V MARKUŠOVCIACH

Foto: M. Hodnická

Bohoslovec Cyril Hamrák počas prázdnin zorganizoval mládežnícky spevokol v Markušovciach.

Spevokol diriguje absolventka Akimjakovej organovej školy Lucia Hudáková (16 rokov, toho času študentka prvého ročníka Katolíckeho gymnázia v Levoči) a na organe ho doprevádza taktiež absolvent Akimjakovej organovej školy Jožko Súkeník (16 rokov, toho času študent prvého ročníka Katolíckeho gymnázia v Levoči). Spieva v ňom dvadsať mladých ľudí.

Spevokol už účinkuje na bohoslužbách v kostole. Želáme im, aby dôstojne a s radosťou oslavovali nášho Nebeského Otca svojím spevom.

SPORTOVÉ AKTIVITY

▼ V sobotu 26. mája 2001 boli páni kapláni Jaroslav Chovanec a Ján Budzák na cyklotúre s mládežou v Slovenskom raji.

▼ Dňa 16. júna 2001 sa zúčastnili miništранtri z Markušoviec miništantskej súťaže v Smižanoch.

▼ Od 6. do 9. augusta 2001 sa uskutočnil viacdňový výlet mládeže z farnosti a filiálok v Liptovskom Mikuláši. Výlet viedol a zorganizoval pán kaplán Ján Budzák, rodák z Liptovského Mikuláša.

▼ Bohoslovec Ján Rimbala zorganizoval v Markušovciach turnaj miništранtorov vo futbale. Turnaj prebiehal postupne v mesiacoch júl-august.

▼ Dňa 11. júla 2001 pán kaplán Ján Budzák zorganizoval výlet mládeže farnosti a filiálok do Vysokých Tatier - Batizovské, Popradské pleso.

Foto: archív
Rubriku Farský klebebník spracoval J. Duda

počas VELKÉHO týždňa...

Hoci Veľká noc je už dávno za nami, nedá mi, aby som sa nepodakovala za krásny zažitok počas obiadov v kostole na Kvetnú nedelu a počas Veľkého týždňa, na ktorom malí počiel všetci zainteresovaní. Pán kaplán Budzák nenechal nij na náhodu, všetko bolo perfektnie zorganizované. Miništrantri presne vedeli, čo maju robiť, krásne to predvedli pri poklone sväteho kríža na Veľký piatok. To, čo pripravili naši kantori, bola dôstojná oslava Pána Ježiša Krista, keď spievali pašie na Kvetnú nedelu a Veľký piatok. Ľudom chodili zimomravky po tele. Postavu Pána Ježiša krásne zaspieval bohoslovec Cyril Hamrák, púdobne aj zalmy, ktoré spievali bez organu Jožko Súkeník a Lucia Hudáková. Bolo to nádherné. Na organ už hrá aj mladúcké dievča Lucia Dutková, veruže sa výrovná staršími organistom, hoci v hlasu ešte bádať trémú, ale to sa časom urovná. Nesmiem zabudnúť ani na "starého" hrdcovníka za organom Jozefa Kamenického, bez ktorého by to nebolo ono, aspoň pre nás starších. Chcem sa podakovať aj kostolíckej paní Kalatutovej. Kostolu sa venuje s láskou, nebolo tomu inak aj pred a počas veľkonočných sviatkov. Nedá mi nepozastaviť sa aj pri absolventoch LÚS v hre na organ. Predviedli svoj znalosti a umenie večer v kostole. Sv. omšu slúžil Doc. Akimjak, ktorý má také hudobne cítenie, že keby mohol, aj kázen by zaspieval namiesto hovoreného slova. Pred sv. omšou, počas nej a po nej sa vystriedali pri organe všetci traja absolventi J. Súkeník a L. Hudáková a Mariana Klúčárová z Lieskovian. Trama nádhernými skladbami. Treba len dúfať, že počas študí, ktoré ich čakajú, nezabudnu ani na naš chram a na veriacich v našej farnosti. Nemôžem zahudnúť na nášho pána farára Doc. Jána Dudu. Je to jeho myšlienka, zriaďť v Markušovciach školu v hre na organ a iba tí najusilovnejší obstoja. Želám všetkým veľa Božieho požehnania, zdravia, trpezlivosti a úspechov počas ďalších studií.

Anna Dzimková

MILÍ KAMARÁTI!

V každej chvíli sa máme možnosť rozhodnúť medzi dobrom a zlom. Hlavne v tejto dobe nás zvádzajú robiať zlé veci, ved' nikto by nás nemal trestať, je sloboda, demokracia.

Každodený príbeh: svetovlasá alebo tmavovlasá hlavička leží hlboko zaborená na vankúši. Dieťa spí s pevné zovretými pästičkami. Zrazu ho niečo prebudí, ani nevie, čo to vlastne je. Cíti, že v izbičke je už deň a že cez zatvorené viečka mu vniká do očí ružová slnečná žiara. Skrčí trochu ramená a ruky, obráti sa, aby sa lepšie utvrdilo, že je vo svojej teplej postielke. Potom počuje nejasný šuchot – niekto chodí, dvere sa otvárajú, mamka niečo hovorí, vrabce čvirkajú, sliepky kočkodákajú, auto prefrčí cez ulicu. Zívne si, treba vstávať do školy, obráti sa k stene a teraz sa stane asi toto: po jednej strane sa vznáša anjel strážny, ktorý dieťa po celú noc chránil a tichúčko mu šepne: "Dieťaťko, rýchlo vstaň! Hop! Vyskoč z postielky! Slniečko už svieti! Skoro si oblieč nohavičky a obuj ponožky. Ježiško čaká na tvoju modlitbu a mamička na tvoju pusinku!" Ale na druhej strane krčí čertík, otiera škaredú hlavu o vankúšik a našepkáva: "Ako teplúčko a dobre je v postielke. Som ešte ospalý. Zostaň, pospíme výpešte chvíľu, toto je pohodlniešie." Ked'ešte dobrý anjel znova pripomína, dieťa sa vyhovára: "Zdá sa mi, že ma trochu bolí hlava..., že som trochu chorý..., som celý rozpálený." A ked'mamička volá, odpovie jej: „Áno, áno!“ A znie to ako bečanie nešťastného jahniatka. Tvári sa, že spí, až kým je naozaj neskoro. Mamička sa nahnevá. Školáčik sa musí veľmi rýchlo obliecť, vhodiť do seba kraječ chleba, vliať mlieko do žaludka. Nakoniec aj tak príde do školy neskoro. Nebolo času ani sa pomodliť, ani zopakovať učenie. Anjel strážny je smutný. Dieťa je po celý deň v zlej nálade. A bolo tak ľahké povedať: "Bud' ticho, ty zlý diabol! Teba, Ježiško, mám rád, tebe darujem srdce i celý deň." A hned vyskočí ako vojak.

No a tak to ide s písaním úloh, ukladaním hračiek, upratovaním izby, pri pomáhaní rodičom, po celý deň. To zlé sa zdá omnoho ľahšie, no nikdy sa nevyplatí.

Chcete, aby váš život za niečo stál? Chcete urobiť niečo pekné, niečo, čím by ste pomohli iným? Stačí vždy počúvnuť anjela strážcu a prikloniť sa k dobru. Zaiste to bude mať šťastný koniec.

Čo vý na to, kamaráti?

PRI ROBOTE

(Ivan Javor)

Otecko nám chlebík dáva,
mamka, tá zas vychováva.

Ja dieťaťko maličké,
chcel by pomôcť
mamičke.

Pod', Ježiško, nauč ma,
ako jej mám pomáhať.

Chcem byť dobrý,
poslušný,
nebíčka sa domáhať.

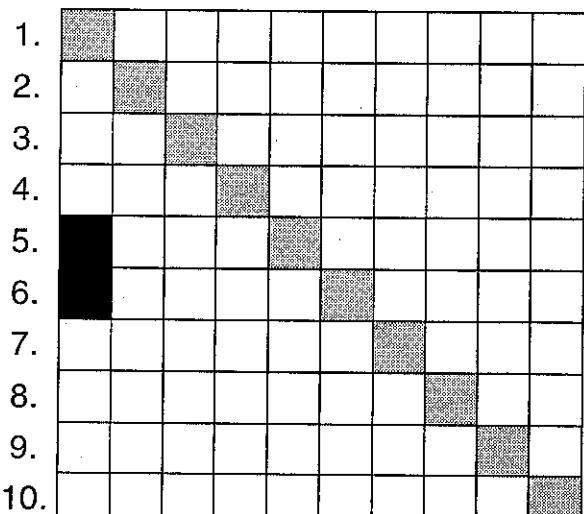

Foto: P. Lazor

Foto: P. Lazor

TAJNICKA

- Na začiatku a na konci sv. omše nám kňaz udeli...
- Svätá omša
- Staráť sa o niekoho
- Nemáť (opak vlastniť)
- Mariánske pútnicke miesto v Bosne a Hercegovine (býv. Juhoslovávia)
- Ten, kto nás pokúša
- Panna Mária za nás oroduje, je naša ...
- Polievka, do ktorej dávame mrkvu, hrášok, zeler... je aká?
- Súčasnosť, prítomný čas
- Viac ľudí spolu tvorí... (napr. demokratický...)

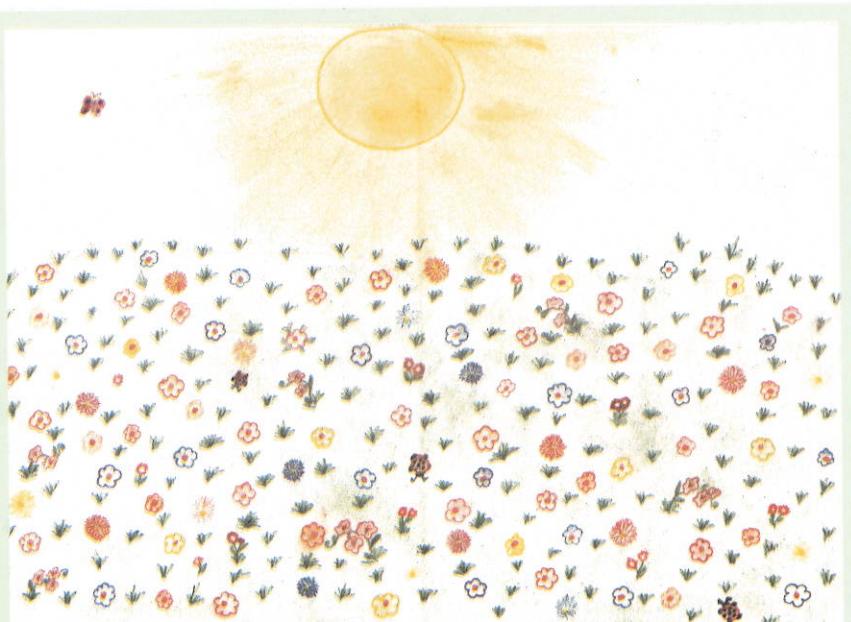
Dievčatá a chlapci!

Veľmi, veľmi nás potešili vaše milé obrázky, z ktorých niektoré vidíte tu v časopise (všetky sa nám nezmestili) a ostatné uvidíte na nástenke pri kostole v Markušovciach.

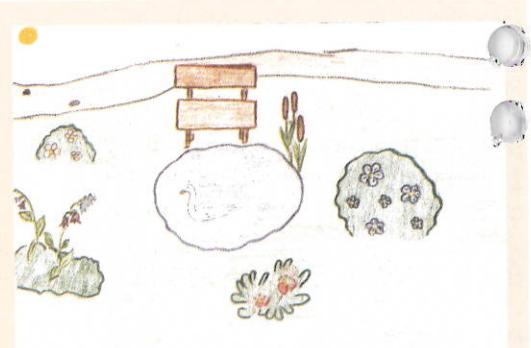
Z jedného sme ale smutní. Kamarátov z našej farnosti – boli traja - predstihli 4 deti z ďalekého okolia. Preto sme sa rozhodli odmeniť aj ich. Vyžrebovali sme: M. Sivačkovú z Markušoviec a J. Galčíkovú z Moravského Sv. Jána. Veríme, že nabudúce to bude lepšie.

Lucia Lazorová, Markušovce

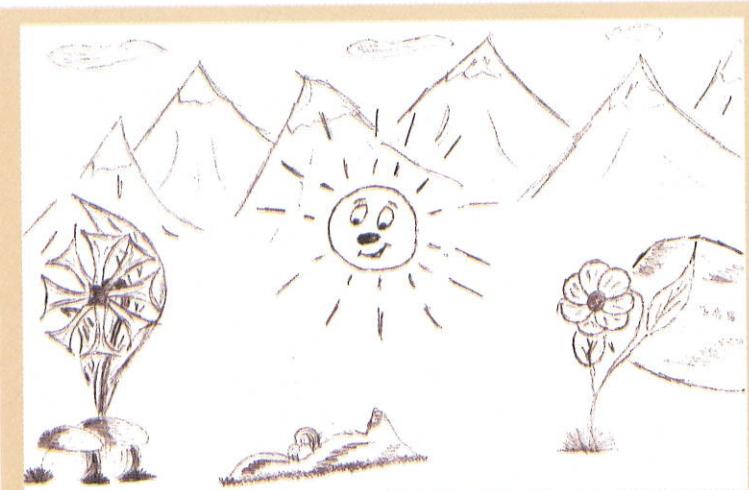
Martina Sivačková, Markušovce

Anna Galčíková, Moravský Svätý Ján

Správne odpovede

z tajničky v minulom čísle nám zaslalo 11 kamarátov. Vyžrebovali sme L. Pačnárovú a M. Kozáka z Markušoviec. Ďakujeme aj Zuzke Klučárovej za peknú básničku o lete a tešíme sa na všetky správne odpovede i na vaše príspevky alebo zážitky z prázdnin.

Janka Galčíková, Moravský Svätý Ján

Veronika Sivačková, Markušovce

Stránky pre deti pripravila Adriana Lazorová